Groenbeleidsplan
Kwaliteitsimpuls en beheervisie
Gemeente Teylingen

projectnr. 131129
revisie 0.3
1 januari 2007

Auteurs

Annemiek van Gruijthuijsen
Marc de Jong
Frank van der Neut
Sietze de Vries

Opdrachtgever

Gemeente Sassenheim
Afdeling openbare werken en welzijn
Postbus 26
2170 AA SASSENHEIM

datum vrijgave	beschrijving revisie 0	goedkeuring	vrijgave
28-01-2004	Definitieve rapportage	S.J. de Vries	M.A.J. de Jong

Inhoud

		Blz.
1	**Inleiding**	**2**
2	**Kwaliteitsimpuls: inrichting en materiaalgebruik**	**3**
2.1	Kwaliteitskeuze en uitgangspunten	3
2.2	Verfraaiing van groen	3
2.3	Snippergroen	7
2.4	Natuurlijk groen	10
3	**Praktische Richtlijnen**	**12**
3.1	Aanplant en herinrichting	12
3.2	Regulier onderhoud	15
3.3	Onkruidbestrijding op verharding	18
3.4	De meest gestelde onderhoudsvragen	22
4	**Beheervisie en -strategie**	**24**
4.1	Kwaliteitskeuze	24
4.2	Categorielijst	25
4.3	Leeswijzer pakketten	26
4.4	Bomen	27
4.5	Lei- en vormbomen	29
4.6	Knotbomen	30
4.7	Bosplantsoen	30
4.8	Heesters	31
4.9	Bodembedekkers	32
4.10	Rozen	33
4.11	Hagen en blokhagen	36
4.12	Vaste planten	37
4.13	Wisselperken	38
4.14	Gazon	39
4.15	Bermen	40
4.16	Ruw gras	41
4.17	Sloten (watergangen)	41
4.18	Sloten (taluds)	42
4.19	Paden	42
	Hoeveelhedenstaat	43
4.20	Berekende kosten	44
4.21	Werkkalender	45

1 Inleiding

Aanleiding
De huidige groenkwaliteit in Sassenheim voldoet niet aan de verwachtingen. Daarom zijn in het Groenkwaliteitsplan keuzes gemaakt voor de gewenste kwaliteitsimpuls van het openbare groen. Er is gekozen voor scenario van een reële kwaliteitsverbetering: meer sierwaarde in het groen, netheid op peil brengen en houden en de technische kwaliteit verbeteren door achterstanden in te halen.

Doel
In dit groenbeleidsplan worden de kwaliteitskeuzes uit het groenkwaliteitsplan vertaald naar concreet beleid en praktische richtlijnen voor de buitendienst. Dit plan richt zich daarbij op het:

- invullen van de gewenste kwaliteitsimpuls (materiaalgebruik en inrichting, sierwaarde, sortimentskeuzes en snippergroen)
- de beheervisie voor het dagelijkse beheer en onderhoud (uitgangspunten en werkmethoden, en de werkpakketten met maatregelen en frequenties)

Separaat aan dit groenbeleidsplan is een specifiek boombeleidsplan opgesteld. Bomen zijn de dragers van de groenstructuur en van zeer groot belang voor de groene uitstraling van Sassenheim. In het onderstaande schema staat de onderlinge relatie tussen de verschillende plannen aangegeven.

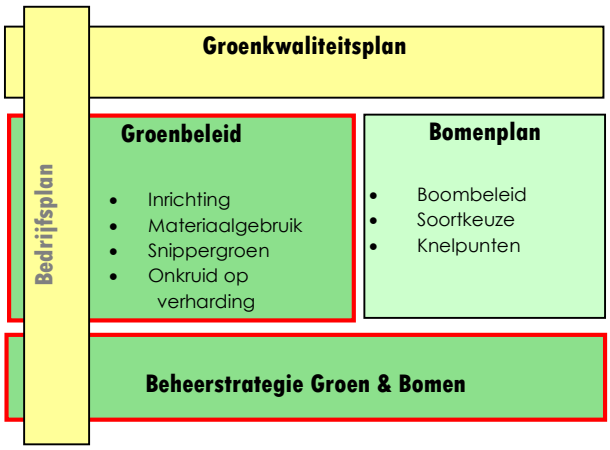

Proces
Dit plan is in nauwe samenwerking met de ambtelijke organisatie tot stand gekomen. Er zijn intensieve werksessies gevoerd met de voormannen, het hoofd van de buitendienst en de beleidsmedewerker groen.
Het project is begeleid door een projectgroep. In deze projectgroep zitten vertegenwoordigers van de gemeente (zowel binnen- als buitendienst) en adviseurs van Oranjewoud.

Leeswijzer
In het tweede hoofdstuk wordt het groenbeleid opgesteld. Hierin is onder andere het beleid voor materiaalgebruik en inrichting en het omgaan snippergroen terug te vinden. Praktische richtlijnen voor het beheer van het groen staan in hoofdstuk 3 beschreven. In hoofdstuk 4 zijn de werkpakketten voor het beheer van het groen opgenomen.

2 Kwaliteitsimpuls: inrichting en materiaalgebruik

2.1 Kwaliteitskeuze en uitgangspunten

Doelstellingen

Dit hoofdstuk heeft betrekking op de kwaliteitsimpuls van het groen in inrichting en materiaalgebruik: sierwaarde en uitstraling. Het betreft zowel beleid voor bestaande beplanting, als voor nieuwe beplanting. Het beleid ten aanzien van de bomen wordt separaat behandeld in het bomenbeleidsplan.

Om de kwaliteit van het groen te verbeteren, heeft de gemeente in overleg met burgers gekozen voor het scenario Reële kwaliteitsverbetering. Dit houdt in dat er een aanzienlijke verbetering van de groenkwaliteit ten opzichte van de huidige situatie moet komen.

Voor de inrichting van de openbare ruimte zijn de volgende doelstellingen geformuleerd:

- Een hoogwaardig ingericht centrum (meer sierwaarde).
- Meer sierwaarde in woongebieden (vooral buurtcentra en wijkentrees).
- Hoofdwegen en groengebieden functioneel ingericht.
- De bedrijventerreinen sober ingericht, met functioneel groen.

In het groenkwaliteitsplan zijn voor de verschillende structuurelementen schematisch de volgende kwaliteiten benoemd die horen bij een reële kwaliteitsverbetering:

Gewenste Kwaliteit	Woongebieden	Centrum & accenten	Hoofdwegen	Groengebieden	Bedrijventerreinen
Inrichting & mat. gebruik	Basis - Hoog	Hoog	Basis	Basis	Sober

Om kwaliteitsverbetering te realiseren, wordt de nadruk gegeven aan onderstaande thema's:

1. Kwaliteitsverbetering door verfraaiing.
2. Voorkomen en/ of verwijderen van snippergroen (b.v. door uitgifte).
3. Natuurlijk groen; sierwaarde in bermen.

2.2 Verfraaiing van groen

Uit het kwaliteitsplan Sassenheim blijkt dat verfraaiing een belangrijk uitgangspunt is bij verbetering van de kwaliteit van de inrichting. Verfraaiing van de inrichting kan op verschillende manieren worden gerealiseerd:

- Verhogen van sierwaarde in centrum en woongebieden (meer bloeiende, besdragende en kleurige beplanting).
- Sierlijke beplanting op accentpunten (zoals rotondes).
- Verschillende beplantingstypen, zoals hagen, vormbomen, eenjarigen, vaste planten of bollen (plantenbakken en –torens).

Uitgangspunten

Bij het vertalen van het verfraaiingsbeleid naar concrete maatregelen of acties worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Geen kapitaalvernietiging. Beplanting waarvan de huidige kwaliteit voldoende is, blijft behouden. Bij nieuwe aanleg of renovatie ontwerp/ sortiment vindt verfraaiing plaats.
- Luxe beplantingstypen toepassen op representatieve plekken.
- Teveel van één soort voorkomen; zorgen voor diversiteit.
- Teveel soorten binnen één vak voorkomen; beheerbaar houden van de beplanting.

Uitgangspunten:

- Geen kapitaalvernietiging.
- In het centrum: een luxere beplanting .
- In het woongebieden: (standaard) sierheesters.
- In het woongebied: eerst verfraaiing op accentpunten en in wijkcentra.
- Overige gebieden: standaard materiaal.
- Niet teveel van hetzelfde.
- Beheerbare beplanting.

Verfraaiing per structuurelement

Hierboven is in het algemeen omschreven op welke manieren verfraaiing van de inrichting kan worden gerealiseerd. In deze paragraaf worden deze manieren uitgewerkt in meer concrete maatregelen of acties gericht op de specifieke kenmerken/ problematiek per structuurelement.
Als voorbeeld worden in de gele kaders enkele plantensoorten genoemd die gebruikt kunnen worden om de beplanting in dat structuurelement te verfraaien. Deze richtsoorten zijn voorbeelden; uiteraard zijn er meer plantensoorten mogelijk.

Centrum en accenten

De beoogde kwaliteit van de inrichting in centra en ter plaatse van accenten is hoog. Dit houdt in dat er op enkele plekken een kwaliteitsverbetering ten opzichte van de huidige situatie noodzakelijk zal zijn. Belangrijke aandachtspunten zijn:

- Hogere sierwaarde – mogelijkheden om meer kwetsbare soorten toe te passen zoals vaste planten, perkgoed en bollen.
- Toepassing van verschillende beplantingstypen, zoals hagen, vormbomen en vaste planten.
- Representatief; de beplanting is uitnodigend er zorgt voor een verhoging van de sierwaarde.
- Functionele inrichting; de verhoging van de sierwaarde mag niet ten kosten gaan van de functionaliteit (markt, bloemencorso).
- Kleurrijke beplanting, bloembakken met perkgoed en vormbomen.

Vakbeplanting

- Rhododendron (repenshybriden)
- Lavandula angustifolia 'Hidcote'
- Hypericum x dummeri 'Peter Dummer'
- Hydrangea variëteiten
- Rosa variëtenen (doorbloeiend, bodembedekkend)
- Caryopteris x clandonensis 'Heavenly Blue'

Vaste planten

- Alchemilla mollis
- Geranium macrorrhizum 'Spessart'
- Heuchera micrantha 'Palace Purple'
- Pachysandra terminalis

Solitairen

- Buddleja variëteiten
- Cotinus coggygria 'Royal Purple'

Lavandula angustifolia	Bollen (narcissen) in het groen.	Pachysandra terminalis	Alchemilla mollis	Hydrangea paniculata

Woongebieden

De beoogde kwaliteit van de inrichting in woongebieden is basis tot hoog. Dit houdt in dat er plaatselijk een kwaliteitsverbetering noodzakelijk is. Belangrijke aandachtspunten hierbij zijn :

- Meer kleur met name bij entrees en buurtcentra.
- (sociaal) Veilige beplanting aanbrengen – beperkte hoogte.
- Liever heesters dan gazon (vanuit bewoners).
- Robuuste beplanting afgestemd op het gebruik (b.v. spelende kinderen, parke-ren).

Vakbeplanting
- Pyracantha coccinea 'Red Cushion'
- Spiraea japonica 'Dart's Red'
- Chaenomeles superba 'Jet Trail'
- Berberis thunbergii 'Dart's Difiance'
- Mahonia aquifolium 'Apollo'
- Philadelphus 'Manteau d'Hermine'
- Kolkwitzia amabilis 'Pink Cloud'

Solitairen
- Pyracantha 'Orange Glow'
- Buddleja variëteiten
- Cornus sanguineum 'Winterflame' / 'Elegantissima'

Pyracantha coccinea 'Red Cushion'

Kolkwitzia amabilis 'Pink Cloud'

Buddleja davidii 'Ile de France'

Hoofdwegen

De beoogde kwaliteit van de inrichting op de hoofdwegen is basis. Op dit moment is de kwaliteit van de inrichting en de structuur laag tot basis.
De structuur op de hoofdwegen wordt voornamelijk bepaald door de aanwezige bomen. De (onder)beplanting is voor de structuur van minder groot belang en is meer ter ondersteuning of begeleiding.

Vakbeplanting
- Lonicera nitida 'Maigrün'
- Cotoneaster suecicus 'Coral Beauty'
- Prunus laurocerasus 'Grüner Teppich'

Solitairen op entrees
- Rosa variëteiten
- Pyracantha variëteiten
- Hydrangea

Belangrijke aandachtspunten zijn:

- De beplanting zorgt in eerste instantie voor wegbegeleiding. Hiertoe moet het eenduidig, herkenbaar, degelijk en functioneel zijn.
- Verbetering van de structuur en verfraaiing van de hoofdwegen moet voornamelijk gerealiseerd worden door het verbetering van de boomstruc-tuur.
- Veiligheid is belangrijk. Op kruispunten is de beplanting niet hoger dan 0,5m. Ook zorgt de beplanting hier niet voor te veel afleiding.

- Sierwaarde is van ondergeschikt belang; dit is vooral te vinden op accentpunten.

Lonicera nitida
'Maigrün'

Pyracantha
'Golden Charmer'

Cotoneaster suecicus
'Coral Beauty'

Groengebieden

Onder de groengebieden worden grote plekken verstaan met een inrichting bestaande uit voornamelijk beplanting en bomen, die als hoofdfunctie recreatie, natuurbeleving of ecologie hebben, zoals buurt- of wijkparken en groenstroken.
Park Rusthoff wordt hier buiten beschouwing gelaten. Dit park is onlangs gerevitaliseerd. In tegenstelling tot de overige groengebieden, heeft dit park een meer gecultiveerde inrichting.
De beoogde kwaliteit van de groengebieden is basis. Op gebied van het materiaalgebruik zijn hier nog enkele verbeteringen noodzakelijk.

Bosplantsoen
- Rosa (botanische soorten)
- Crataegus monogyna
- Viburnum opulus
- Ilex aquifolium
- Amelanchier lamarckii
- Prunus spinosa
- Euonymus europaeus

Grasmengsels met bloeiende kruiden

Belangrijke aandachtspunten hierbij zijn;
- Inheems materiaal. Er wordt voornamelijk gebruik gemaakt van inheemse soorten. Dit zijn soorten die kenmerkend zijn voor het gebied, met sierwaarde in de vorm van bloei, vruchtdracht, herfstverkleuring, etc.
- Extensief beheer. Soorten richten op extensief beheer.
- Sociale veiligheid. Op plekken die sociaal onveilig zijn wordt de hoogte of dichtheid beperkt. Bijvoorbeeld door toepassing van een lager sortiment.

Viburnum oplulus

Amelanchier

Prunus spinoza

Crataegus

Bedrijventerreinen

De beoogde kwaliteit van de bedrijventerreinen is sober. Het huidige beeld van de terreinen komt hiermee al grotendeels overeen. Verbetering van de kwaliteit wordt vooral

Vakbeplanting
- Symphoricarpos chenaultii 'Hancock'
- Lonicera nitida 'Maigrün'
- Euonymus fortunei variëteiten
- Rosa nitida

Solitairen
- Pyracantha 'Orange Glow'
- Ilex aquifolium 'Atlas'

gerealiseerd door het oplossen en voorkomen van schade.

Belangrijke aandachtspunten:
- Sobere, herkenbare, eenduidige vakken; sierwaarde bevindt zich in particulier groen en ter plaatse van entrees en belangrijke knooppunten (b.v. solitairen met meer sierwaarde).
- Inrichting moet gericht zijn op functionaliteit.
- Een veilige inrichting in verband met verkeer. Op kruispunten mag de beplanting niet hoger zijn dan 0,50m.
- Sierwaarde alleen toepassen bij entrees.

Rosa nitida

Euonymus fortunei

Pyracantha 'Orange

Ilex aquifolium

2.3 Snippergroen

Naast meer sierwaarde in het groen, wordt het voorkomen en/ of verwijderen van snippergroen (met name in de woongebieden) gezien als een belangrijke manier om de inrichting van de buitenruimte te verbeteren.

Wat wordt verstaan onder snippergroen?
Snippergroen is een stukje openbaar groen, dat geen deel uit maakt van een groter geheel (op wijk- en/ of buurtniveau) en/ of geen duidelijke functie of nut heeft voor de openbare ruimte. De belangrijkste voorwaarde voor het uitgeven van groen, is dat een plantvak valt onder de definitie snippergroen.

Vaak heeft snippergroen één of meer van de onderstaande eigenschappen:
- Kleine oppervlakte of zeer smal, waardoor moeilijkheden ontstaan in het beheer (inboet, snel over de verharding groeien (overkoken), etc.).
- Oneigenlijk gebruik (doorlooproute, ongewenste speelplek of hondenuitlaatplek, afvaldump etc.).
- Een lage waardering door directe omwonenden.

Eigenschappen:
- Klein oppervlak;
- Smal vak;
- Oneigenlijk gebruik;
- Lage waardering.

Aan de hand van de onderstaande tabel kan bepaald worden of er sprake is van snippergroen of niet.

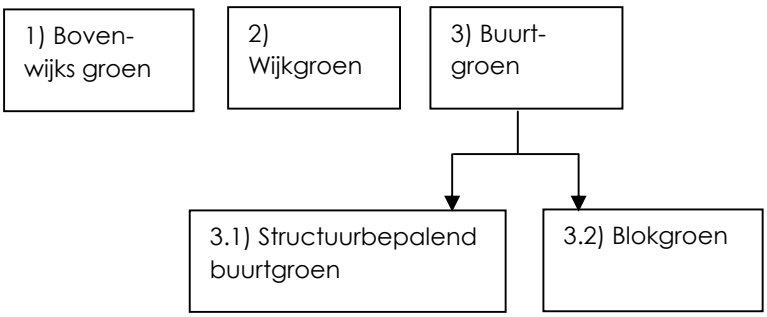

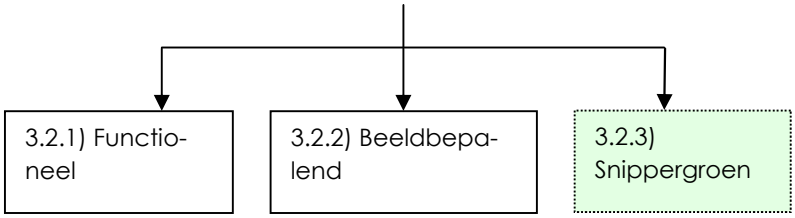

1) Bovenwijks groen: het groen dat aan de rand van de stad of wijk ligt en het groen langs hoofdverbindingswegen en karakteristieke secundaire routes.

2) Wijkgroen: het groen ligt tussen verschillende wijken in, grotendeels langs wijkontsluitingswegen en in groene ruimtescheidende singels.

3) Buurtgroen: het groen ligt binnen de grenzen van een buurt en heeft als hoofdfunctie 'aankledingsgroen'.

3.1) Structuurbepalend blokgroen: het groen heeft een grote betekenis voor de gehele buurt en dus voor de stedelijke groenstructuur.

3.2) Blokgroen: het groen functioneert als aankledings- en gebruiksgroen.
Gebruiksgroen biedt kinderen en ouderen speel- en zitgelegenheid.
Het groen in de direct woonomgeving vertoont een sterke samenhang met het bebouwingspatroon.

3.2.1) Functioneel blokgroen: de inrichting van het groen is afgestemd op een specifieke functie. Het heeft onder andere de functie van speelruimte (trapveldje), afscherming (vuilcontainers) en aankleding (speelplaatsen en parkeerplaatsen).

3.2.2) Beeldbepalend blokgroen: het groen waarmee de ruimtelijke structuur van een deel van de buurt wordt ondersteund en/ of versterkt.
Het beeld in de directe omgeving wordt hierdoor bepaald.

3.2.3) Snippergroen: het groen dat niet onder de stedelijke groenstructuur valt. Het groen bestaat voornamelijk uit restgroen dat niet structuurbepalend is en ook geen extra waarde oplevert voor de ruimtelijke beleving.

Snippergroenbeleid
Om snippergroen (en ander moeilijk te beheren groen) te voorkomen dienen al in een vroeg stadium maatregelen te worden getroffen. Op het moment dat in een nieuwbouwwijk de percelen worden verdeeld en de wegprofielen worden vastgelegd, moet er al voldoende ruimte worden gereserveerd voor een samenhangende groenstructuur en/ of groenvakken met een duidelijke functie.

Voor plantvakken in een aanlegsituatie gelden concreet de volgende uitgangspunten ter voorkoming van snippergroen:

- Structuur in beplanting. Vakken alleen aanleggen in een groter verband of in een structuur van meerdere vakken (herhaling, ritme) óf vakken een duidelijke functie meegegeven (bijvoorbeeld afscheiding speelterrein)
- Geen plantvakken kleiner dan 10m2 of smaller dan 1m1 aanleggen (te kwetsbaar),met uitzondering van vakken voor hagen.

Uitgangspunten bij nieuwe aanleg:

- Zorgen voor een goede structuur.
- Alleen functionele beplanting toepassen.
- Geen vakken kleiner dan 10m2.
- Geen vakken smaller dan 1m1.

In bestaande situaties kan op verschillende manieren worden omgegaan met snippergroen:

- Plantvak opnemen in een aanliggende of een te realiseren structuur.
- Plantvak omvormen tot verharding.
- Kleine, moeilijk te beheren vakken vergroten (verharding wordt plantvak) en een functie geven.
- Tot slot is er de mogelijkheid om snippergroen uitgeefbaar te maken.

Uitgangspunten bij bestaande situatie:

- Opnemen in groenstructuur.
- Een functie meegeven.
- Gedeeltelijk omvormen tot verharding.
- Opheffen .
- Vergroten.
- Uitgeven.

Uitgifte snippergroen

Voordat over wordt gegaan toe uitgeven van snippergroen moet er nog het een en ander worden uitgevoerd. Hieronder worden kort de werkstappen beschreven:

1. Criteria vaststellen.
   Wat is snippergroen?
2. Inventariseren.
   Waar ligt snippergroen binnen de gemeente?
3. Contact met bewoners
   Uitgifte is alleen mogelijk wanneer bewoners mee willen werken. Bewoners moeten op de hoogte worden gebracht dat ze groen over kunnen nemen.
4. Contract opstellen
   Groen wordt altijd uitgegeven via verkoop. Het gaat dan om eenmalige kosten. Wanneer wordt gekozen voor huren, keren de administratieve kosten jaarlijks terug. Daarnaast is er over het algemeen veel contractuele rompslomp.
5. Tarief vaststellen.

Werkstappen
- Criteria vaststellen.
- Inventariseren.
- Contact met bewoners.
- Contracten opstellen.
- Tarief vaststellen.

Randvoorwaarden uitgeefbaarheid

Snippergroen moet voldoen aan de volgende randvoorwaarden, wil er overgegaan worden tot het uitgeven aan bewoners.

- Tussen het vak en het perceel van de aanvrager mag geen openbaar pad, parkeerplaats of rijweg liggen; het vak dient direct aan het perceel van de aanvrager te grenzen.
- Er liggen geen kabels en leidingen in het vak en er zijn ook geen toekomstige plannen bekend dat dit gaat gebeuren. Wanneer bewoners voor het verleggen van de kabels willen betalen is dit geen reden om verkoop tegen te houden.
- De uitgifte staat toekomstige ontwikkelingen (b.v. reconstructie) niet in de weg.
- Wanneer een strook snippergroen grenst aan meerdere woonkavels met dezelfde rooilijnen (b.v. rijtjeswoningen) is het niet toegestaan om op één of slechts enkele plaatsen delen van deze strook uit te geven (ter voorkoming van versnippering). Uitgifte vindt alleen plaats als de gehele reeks van eigenaren akkoord gaat.
- De eventuele bouw van een erfscheiding (schutting) of ander bouwwerk door de toekomstige eigenaar op de uit te geven grond, doet geen afbreuk aan het straatbeeld en brengt veiligheid en functionaliteit niet in gevaar.

Randvoorwaarden
- Vak grenst direct aan perceel aanvrager.
- Geen kabels en leidingen; tenzij bewoners voor het omleggen willen betalen.
- Geen gevaar voor toekomstige ontwikkelingen.
- Wanneer strook grenst aan meerdere eigenaren alleen uitgift bij algemene instemming.
- Erfscheiding brengt veiligheid en functionaliteit niet in gevaar.

2.4 Natuurlijk groen

Verfraaiing van het groen kan op verschillende manieren bereikt worden. Het toepassen van meer sierheesters leidt

Verfraaiing door:
- Bloemrijke bermen.
- Natuurlijke oevers.
- Inheemse soorten in bosplantsoen.

Randvoorwaarden:
- Wanneer er voldoende ruimte is.
- Wanneer het geen onveilige situaties oplevert (schrikstrook van min. 1m).

tot meer sierwaarde Ook bloeiende kruiden zorgen voor het gewenste resultaat. Grootschalig groen zoals bermen en grote groengebieden wordt door een 'natuurlijker' beheer verfraaid. Dit geldt niet alleen voor gras- maar ook voor oevervegetaties.
Ook het toepassen van inheemse beplanting verhoogt de natuurlijkheid. Bosplantsoen aanplanten met inheemse, bloeiende heesters zorgt voor een kleurrijk beeld.

Natuurlijk beheren waar mogelijk

Niet overal is natuurlijk beheer toe te passen. Wanneer er onvoldoende ruimte is, zorgt het vaak voor een ongewenst beeld. Burgers ervaren natuurlijk beheerd groen vaak als 'rommelig'. Om deze reden wordt natuurlijk beheer alleen toegepast bij voldoende ruimte. Smalle bermen (minder dan 3,0m breed) langs wegen voldoen door de beperkte breedte bijvoorbeeld niet en worden daarom niet natuurlijk onderhouden.

Richtlijnen:
- Eerste maaibeurt na de bloei en vruchtrijping
- Tweede maaibeurt in periode september tot half oktober.
- Maaihoogte 10 – 15cm.
- Maaisel vijf dagen laten liggen voor het afvoeren.

Veiligheid

Onveilige situaties door natuurlijk beheer mogen nooit voorkomen. Langs randen van bermen worden dan ook schrikstroken van tenminste 1 meter aangehouden om het overzicht ten alle tijden te waarborgen. Er wordt hier wat vaker gemaaid.

Hoe armer de grond hoe rijker de vegetatie

Deze regel voor natuurlijke vegetatie geeft de noodzaak tot verschralen of verarmen aan. Wanneer de grond te rijk is aan voedingsstoffen zullen er slechts enkele kruiden groeien. Vooral de concurrentiekrachtige soorten (zoals grassen) hebben hier voordeel bij. Door het afvoeren van vrijgekomen maaisel, wordt de grond op langere termijn armer en zullen meer verschillende kruiden zich vestigen zodat de gevarieerde, bloemrijke vegetatie wordt bereikt. Ook met afgraven van rijke grond en aanbrengen van armere grond zijn goede resultaten te bereiken.

Maaitijdstip

Het tijdstip van maaien is afhankelijk van de ontwikkeling en de groeistadia van de vegetatie. De eerste maaibeurt wordt uitgevoerd nadat de vegetatie heeft gebloeid en zaad heeft gezet. De grasvegetatie moet voldoende kort de winter in gaan om vervilting de voorkomen. Daarom wordt er in de periode van september tot half oktober voor de tweede maal gemaaid.

Maaihoogte

Er wordt een maaihoogte (stoppelhoogte) van 10 tot 15cm aangehouden om naast de ontwikkeling van de vegetatie ook de fauna te behouden. Dit spaart een deel van de insecten en allerlei gewervelde dieren.

Verwerken materiaal

Het maaisel blijft na het maaien vijf dagen liggen, zodat zaden kunnen rijpen en uit het maaisel kunnen vallen. Op deze wijze is een bloeiende berm voor het volgende jaar gewaarborgd. Hierna wordt het maaisel verzameld en afgevoerd.

3 Praktische Richtlijnen

3.1 Aanplant en herinrichting

Verkeersveiligheid

Op drukke verkeerspunten moet er voor automobilisten voldoende overzicht zijn. De beplanting mag hier dan ook niet hoger zijn dan 0,5m. Daarnaast mag de beplanting niet te veel afleiding veroorzaken. Hier dient voor een 'rustige' beplanting gekozen te worden.

Richtlijnen:
- Beplanting niet hoger dan 0,5m.
- Rustige beplanting, weinig afleiding.

Grondverbetering

Een eerste vereiste voor een gezonde beplanting is een goede standplaats voordat er wordt geplant. Een goede grond houdt onder ander water beter vast. Hiervoor is het noodzakelijk een bodemverbetering toe te passen, door het uitvoeren van een mechanische grondbewerking en het bemesten van de grond. Wat er aan bodemverbetering wordt uitgevoerd is afhankelijk van de grond in het plantvak. Wanneer deze grond bijzonder arm is zal een deel van de grond vervangen moeten worden door teelaarde. Wanneer het gaat om herplant in hetzelfde vak, moet de grond verrijkt worden met compost. Deze compost wordt (samen met bemesting) op de grond aangebracht en gemengd.

Richtlijnen grondverbetering:

Groenvakken bij nieuwbouw:
- Vakken direct vullen met min. 30cm teelaarde.

Zeer arme grond aanwezig:
- 30cm afgraven.
- 10 cm opbrengen en 20cm doorspitten .
- 20cm opbrengen.

Herplant in zelfde vak:
- Ongeveer 5cm compost aanbrengen.

Plantmateriaal

De keuze voor het formaat van het plantmateriaal is bijzonder belangrijk. Grotere maten zijn namelijk bijzonder duur, maar halen in tegenstelling tot de wat kleinere maten sneller het gewenste, groen beeld. Daarnaast zijn groter maten minder gevoelig voor vandalisme; betreding, door met name kinderen, is minder wanneer een vak dichter en hoger is.

De beplanting wordt als volgt ingekocht:

Heesters	kluit of container
Bodembedekkers	kluit of container
Vaste planten	container

Ook het wortelgestel is een belangrijke aspect waarmee rekening moet worden gehouden bij de keuze voor het plantmateriaal. Kluiten en containers hebben het voordeel dat de kluit minder snel uitdroogt en beschadigt tijdens het transport. Daarnaast is de kans dat de beplanting niet aanslaat hierbij kleiner dan wanneer wordt gekozen voor materiaal met kale wortels. Bij vaste planten en eenjarigen wordt altijd gekozen voor containers. Deze beplanting is overwegend in pot te verkrijgen. Bosplantsoen is een extensieve, natuurlijkere beplanting. Wanneer een klein percentage bij aanplant niet aanslaat is dit

geen probleem. Daarnaast is materiaal met kluit of in container beduidend duurder dan wortelgoed.

Wijzen van planten

Beplanting kan op verschillende manieren geplant worden. Vroeger werd er veel 'gewigd', maar dit kan nadelige effecten hebben voor de beplanting. De grond kan te sterk verdicht raken. Hierdoor is het belangrijk voor elke plant een apart plantgat te graven.

Planten:
- Altijd een plantgat graven.
- Planten in driehoeksverband.
- Bosplantsoen planten in wild verband.

Er wordt zoveel mogelijk in driehoeksverband aangeplant. Hierdoor komen de plantvakken snel tot sluiting. Bij bosplantsoen is het plantverband minder belangrijk. De beplanting heeft een natuurlijke uitstraling en hoeft hierdoor niet 'strak' te worden geplant.

Aantal per m2 en plantafstand

Om schoffelen zoveel mogelijk te voorkomen, wordt er dichter geplant. Dit heeft als gevolg dat er minder kale grond tussen jong plantmateriaal aanwezig is en er dus minder onkruiden zullen groeien. Door een snellere sluiting van de beplanting wordt er gezorgd voor een minder intensief verzorgend onderhoud in de eerste jaren na aanplant.
De plantafstand is afhankelijk van het beplantingstype en de hoogte. Hoe hoger de beplanting hoe groter de plantafstand.

st/ m2	plantafstand
0,5	1,40 x 1,40m
0,7	1,20 x 1,20m
1	1,00 x 1,00m
2	0,70 x 0,70m
3-4	0,60 x 0,60m
4	0,50 x 0,50m
5	0,45 x 0,45m
6	0,40 x 0,40m
8	0,35 x 0,35m
10	0,30 x 0,30m
15	0,25 x 0,25m

Beplantingstype	hoogte	Stuks/ m2	richtsoorten
Heesters			
• Klein	0 – 0,80m	3 – 4	Mahonia 'Apollo, Hypericum 'Hidcote'
• Middel	0,80 – 1,20m	2	div. Berberis, Spiraea japonica
• Groot	1,20 – 2,00m	0,7 - 1	div. Buddleja. div. Viburnum, div. Spiraea
Bodembedek-kers	0 – 0,60m	4	Hedera, Euonymus, Cotoneaster
• Klein	0,60 – 1m	2 - 3	Chaenomeles, Stephanandra, Lonicera nitida
• Middel			'Maigrun'
Vaste planten			
• Middel	div.	6 – 8	Alchemilla mollis, Astrantia major
• Groot	div.	4 - 5	Hosta, Lavendula
Eenjarigen	div.	10 - 15	
Bosplantsoen	> 60 – 80	ca. 0,5	

Planttijd

Het aanslaan en de groei van de beplantingen hangt onder meer af van het tijdstip waarop geplant wordt. Heester, bosplantsoen en bomen worden vanaf het najaar tot en met het voorjaar geplant (half november tot half april). Wanneer later in het voorjaar wordt geplant, neemt de kans op uitval toe door de geringe neerslag. Eenjarigen en vaste planten kunnen eigenlijk het gehele jaar door geplant worden, met uitzondering van vorstperiode. Van verdroging is eigenlijk geen sprake, omdat deze beplantingstypen veelal gedurende het groeiseizoen voorzien worden van water.

Planttijd
- Heesters, bomen en bosplantsoen: najaar tot voorjaar (half november tot half april).
- Vaste planten en eenjarigen: gehele jaar.

3.2 Regulier onderhoud

3.2.1 Snoeien of afzetten

Bomen
Bij het snoeien van bomen gaat het om het verkrijgen van voldoende vrije ruimte voor verkeer (begeleidingssnoei) en een mooie en veilige boomvorm (onderhoudssnoei, veiligheidssnoei en eventueel vormsnoei). Een juist snoeiregime voorkomt problemen door bijvoorbeeld grote snoeiwonden. Bij het inhalen van een snoeiachterstand zullen grote takken moeten worden verwijderd. Dit laat grote snoeiwonden achter. Gestreefd wordt geen snoeiwonden groter dan 10 à 12cm te krijgen.

Begeleidingssnoei
Begeleidingssnoei wordt vooral bij jonge bomen toegepast, in de eerste vijf jaar. Er wordt met name gelet op een goede structuur en vorm. Daarnaast wordt er gestreefd naar het bereiken van een vereiste takvrije stamlengte (deze is afhankelijk van de standplaats van de boom, in het bomenplan par. 2.3 is dit verder uitgewerkt), zonder dat de groeikracht en de conditie wordt aangetast. Per snoeibeurt wordt niet meer dan 10 – 20% van het bladvolume weggenomen en blijft de verhouding kroon tot stam 2: 1. Uiteindelijk zal de vrije stamlengte maximaal de helft van de hoogte van de boom bedragen.

Bij de snoei worden de volgende probleemtakken aangepakt:
- Dubbele toppen;
- Plakoksels;
- Zware, dikke takken;
- Elleboogtakken;
- Takparen, takkransen;
- Dode, gebroken en aangetaste takken.

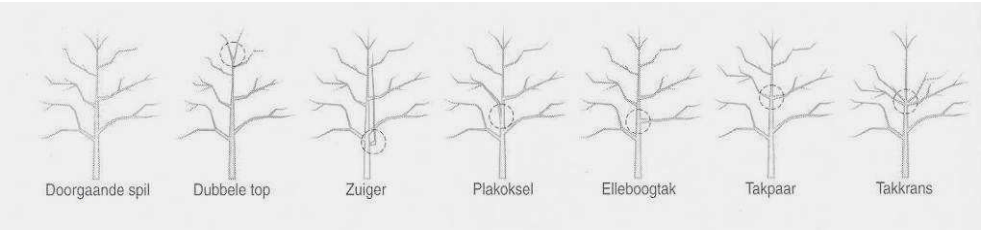

Na het verwijderen van probleemtakken wordt begonnen met opkronen. Hierbij heeft een dikke tak voorrang boven een dunne tak en een lage tak boven een hoge tak. Er wordt terughoudend gesnoeid, wanneer de snoei te drastisch is, treedt er noodgroei (waterlot) op. Waterlot dat toch onverhoopt ontstaat wordt bij iedere snoeibeurt verwijderd.

Onderhoudssnoei
Bij de halfwasfase ligt het accent op de hoogtesnoei. De begeleidingssnoei is dan vrijwel afgerond. De 'blijvende' kroon is bereikt en het snoeibeheer dat nu wordt toegepast heet onderhoudssnoei. Er wordt alleen naar aanleiding van de boomcontrole gesnoeid. Qua snoeibeheer gebeurt er niet veel. Het gaat vooral om het verwijderen van waterlot en het wegnemen van dode takken. Omdat het bij onderhoudssnoei vaak gaat om oudere bomen moeten er

meestal veiligheidsmaatregelen worden getroffen in de vorm van het afzetten van de weg. Ook bij oudere bomen komt waterlot (noodgroei) voor. Daarnaast komt bij bepaalde boomsoorten stamschot voor. Stamschot is groei direct aan de stamvoet. Dit komt voornamelijk voor bij lindes.
Veiligheidssnoei
Wanneer de bomen oud worden en de eindfase bereiken, wordt er veiligheidssnoei toegepast. Dit betekent dat er met name dood hout (grote takken) moeten worden verwijderd. Dit dode hout moet zo snel mogelijk worden verwijderd, zeker wanneer het gevaar op uitbreken bestaat. Het onderhoud volgt dan ook vaak uit de in de boomcontrole naar voren gekomen gebreken.

Wanneer de kroon in zijn geheel te zwaar is ten opzicht van de draagkracht van wortels en stam, moet de kroon worden uitgelicht of ingenomen. Bij het uitlichten wordt de kroon lichter gemaakt door enkele gesteltakken in het geheel te verwijderen. Door het uitlichten van de kroon ontstaat er meer ruimte in de kroon er worden probleemtakken zoals schurende takken voorkomen. Bij innemen worden alle zware takken aan hun uiteinde ingekort. Drastisch innemen brengt de boom teveel schade toe en leidt tot noodgroei (waterlot) en wordt daarom niet uitgevoerd.

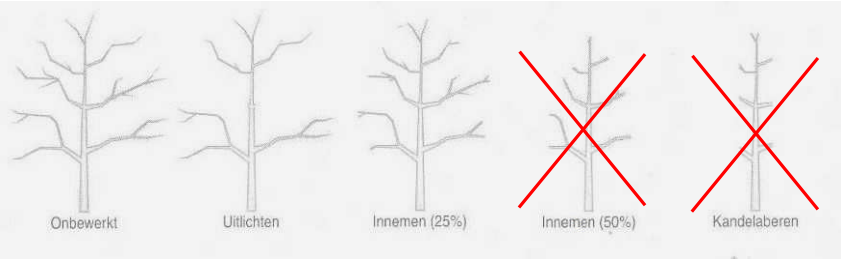

Vormsnoei
Vormsnoei wordt toegepast bij bomen die, meestal vanuit traditie, op een andere wijze worden onderhouden dan doorgaans gebruikelijk is. Vormsnoei wordt altijd handmatig uitgevoerd. Regelmatig wordt al het aanwezige hout van een knot verwijderd. Bij leibomen worden alle twijgen van de (horizontale) zijtakken verwijderd. Daarnaast worden de takken aan de stamvoet en ongewenste takken op de stam weggenomen.

Kandelaberen
Het kandelaberen is een bijzonder drastisch manier van snoeien. Omdat op langere termijn de kwaliteit duidelijk onvoldoende wordt en omdat de veiligheid in gevaar kan komen, wordt deze manier van snoeien in principe niet toegepast.
Een uitzondering wordt gemaakt voor bomen die goed bestand zijn tegen deze vorm van snoei; platanen. Ook bij treurwilgen is het vaak noodzakelijk kandelaberen toe te passen.
Dit betekent echter wel dat deze beheermaatregel periodiek terug zal keren en dus niet eenmalig is.

Heesters
Het snoeien van heesters gebeurt met handkracht. Wanneer machinaal wordt gesnoeid, bijvoorbeeld met een maaibalk, ontstaat er een eentonig en ongewenst beeld. Zeker wanneer dit beheer langs de rand wordt toegepast. Met snoei van heesters wordt begonnen bij een beplanting van minimaal 3

jaar. De mate van snoei is enigszins afhankelijk van de heestersoort. Heesterrozen worden zoals heesters beheerd.
Afzetten wordt machinaal uitgevoerd. De plantvakken worden geheel afgezet waardoor er een eenduidig beeld ontstaat.

Bosplantsoen
Bosplantsoen wordt onderhouden door de beplanting regelmatig machinaal af te zetten. Langs de rand wordt het bosplantsoen handmatig gesnoeid zodat hinder wordt voorkomen. Op termijn wordt de eerste rij verwijderd.

Bodembedekkers
Bodembedekker worden onderhouden door de beplanting machinaal teruggezet. De randen van de bodembedekkers worden handmatig gesnoeid.

Vaste planten
Snoeien bij vaste planten gebeurt vooral om oud blad kwijt te raken en om voor een vitale hergroei te zorgen. Uitgebloeide bloemen worden verwijderd voor een netter beeld. Snoeien van vaste planten gebeurt met handkracht.

Rozen
De snoei van rozen gebeurt handmatig. Voor de winter worden de rozen ingekort. Hiermee wordt voorkomen dat de rozen tijdens de winter te diep terugvriezen. Na de winter wordt een 'wintersnoei' toegepast. Hierbij worden de rozen dieper gesnoeid en wordt dood hout verwijderd. In de zomer wordt er een zomersnoei toegepast. Uitgebloeide bloemen worden verwijderd en overhangende takken worden teruggesnoeid. Bij verschillende soorten leidt dit tot een tweede bloei.

Hagen
De hagen worden machinaal geschoren. Hierbij worden de beide zijden, kopse kanten en bovenzijde meegenomen. De hoogte van de hagen is 1m tenzij ze geplant zijn ter camouflage.

3.2.2 Maaien

Het maaien van het gras wordt uitgevoerd volgens een logische route. Hierdoor worden de verliezen door het reizen van de ene naar de andere plek geminimaliseerd en wordt er efficiënt gewerkt.
Het maaien wordt uitgevoerd met een cirkelmaaier, minder goed bereikbare plekken, rondom obstakels en randen worden gemaaid met een cirkelmaaier of bosmaaier.
De randen van de bosplantsoen vakken worden uitgemaaid met een cirkelmaaier.

3.2.3 Kantsteken

De graskanten langs verharding en beplanting worden machinaal geknipt of gestoken. De graskanten langs beplanting worden daarnaast tevens handmatig geknipt.

3.2.4 Schoffelen en ander netheidsbeheer

Omdat er sinds 1985 geen chemische onkruidbestrijding meer in groen plaatsvindt, wordt onkruid verwijderd door middel van schoffelen en wieden.

Niet bij elke schoffelbeurt wordt het onkruid uit de beplanting geharkt. Dit gebeurt echter wel wanneer het regenachtig weer is of als er op korte termijn regen wordt verwacht. De onkruiden kunnen dan namelijk weer vastgroeien. Bij zonnig, droog weer is uitharken niet nodig; de onkruiden verdrogen dan snel.

Bij dichte beplanting (bodembedekkers) wordt het onkruid verwijderd door middel van handmatig wieden. Hierbij worden de onkruiden direct uit de plantvakken verwijderd waardoor uitharken niet van toepassing is.

3.3 Onkruidbestrijding op verharding

3.3.1 Uitgangspunten

Kwaliteitskeuze
In het Groenkwaliteitsplan is gekozen voor scenario 2, reële kwaliteitsverbetering. Dit betekent voor de onkruidbestrijding op verharding het volgende:

- Enig onkruid en zwerfvuil wordt geaccepteerd.
- Overwegend basis.
- Het centrum is schoon en netjes (hoog).
- Aandacht voor onkruid op verharding van woongebieden en hoofdwegen (basis tot hoog).
- Zomerbeeld niet vuiler dan de rest van het jaar.

In de onderstaande vlaggentabel is deze kwaliteitskeuze schematisch

Gewenste Kwaliteit	**Woongebieden**	**Centrum & accenten**	**Hoofdwegen**	**Groengebieden**	**Bedrijventerreinen**
Onkruid op verharding	Basis - Hoog	Hoog	Basis - Hoog	Basis	Basis

weergegeven.

Chemische onkruidbestrijding selectief
In het groenkwaliteitsplan is aangegeven dat een selectief gebruik van chemische middelen voor onkruidbestrijding op verharding wordt geaccepteerd. De verharding moet voldoende onkruidvrij zijn. Chemische onkruidbestrijding is daarbij een goedkoop en effectief middel.
Selectief spuiten is milieubelastend, maar wordt door de meeste burgers als acceptabel gezien. De huidige gebruikte chemische bestrijdingsmiddelen zijn toegestaan tot medio 2012. De gemeente Sassenheim past daarom een selectieve wijze van chemische onkruidbestrijding op verharding toe.

3.3.2 Voorkomen van onkruidgroei

Het bestrijden van ongewenste kruidengroei op de verharding begint al bij het ontwerp en de aanleg, met het voorkomen van onkruidgroei. De CROW geeft in het rapport Ontwerpvoorbeelden Onkruidwerende Verhardingen (publica-

tienr. 199, 1997) verschillende mogelijkheden om beheerproblemen met onkruiden reeds in het ontwerp te voorkomen. Dit hoofdstuk is in belangrijke mate ontleend aan de informatie in deze rapportage, aangevuld met de ervaringen van 'Oranjewoud'.

Kern van het voorkomen van ongewenste kruidengroei op de verharding is het ontwerpen en aanleggen van **dichte, strak passende, egale, toegankelijke verharding, met weinig en goed ingesloten obstakels, goed schoon te houden en milieuvriendelijk.** Bij het functioneel ontwerp van de openbare ruimte kan de volgende checklist gehanteerd worden om onkruidgroei te voorkomen:

Ontwerp afstemmen op gebruik

Maatvoering van het profiel passend bij het gebruik:
- Geen niet-functionele verharding, loopgedeelten niet té breed.
- Sturen van de betreding.
- Rekening houden met gebruik door gehandicapten.

Kabels en leidingen bundelen

Inpassen van ondergrondse infrastructuur en voorkomen van latere opbrekingen:
- Mantelbuizen voor kabels en leidingen.
- Schakelkasten etc. bovengronds aan de rand plaatsen, zo mogelijk in het groen.

Grote elementen en passtukken gebruiken

Verhardingen met zo min mogelijk open ruimte, en zo weinig mogelijk voeglengte toepassen:

- Gesloten verhardingsmaterialen kiezen, of grotere elementen met minder voegen;
- Prefab materialen (beton) op het asfalt of beton plakken;
- Standaard uitsparingen/ openingen voor 'obstakels' gebruiken;
- Maatvaste, rechte en sluitende elementen gebruiken;
- Voegen bij onregelmatige elementen dichtkitten, afvullen met voegvulling of in de specie plaatsen;
- Speciale passtukken gebruiken in bochten, rondom obstakels (meubilair, putten, kasten etc.), en dichtkitten van de overige voegen;
- Minder obstakels, door combineren van borden/ functies aan één paal;
- Voorkomen van obstakels zoals antiparkeerpalen door verhoogde trottoirbanden.

Stevige constructies maken

De constructieve eigenschappen afstemmen op het te verwachten toekomstige (piek)gebruik:

- Robuuste constructie.
- Stabiele en goede fundering, berekend op het piekgebruik.
- Zware, in specie gestelde verankerde en diepe opsluitbanden.
- Asfalt (zoals fietspaden) met kantopsluiting langs elementen en groen.
- Grotere maat elementen / tegels toepassen.

De juiste fundering

Verharding die niet primair bedoeld is om over te rijden wordt vaak onvoldoende zwaar gefundeerd.
Dat geldt bijvoorbeeld voor verkeersgeleiders (zoals vluchtheuvels) en voetpaden. Op drukke kruisingen hebben deze verhardingen vaak veel te leiden van (vracht) verkeer. Gevolg: constructieve schade, meer open ruimte en extra onkruidgroei. Kortom, een verloederd beeld.
De constructie van de fundering moet op deze te verwachten belasting en piekgebruik worden afgestemd.

Vloeiende overgangen

Zo weinig mogelijk hoeken, randen en gaten maken, zodat het onderhoud zo min mogelijk belemmerd wordt:

- Middengoot bij tweezijdig parkeren.
- Gebogen randen bij parkeervakken.
- Plaats obstakels en banden zodanig dat onderhoudsapparatuur er geen last van heeft.
- Boomspiegels vlak en passend in de verharding, geen eilandjes.
- Kies zo mogelijk voor vloeiende overgangen van rijbaan naar voet- en fietspaden.

Geschikte beplanting kiezen

Let op de relatie tussen verharding en (mogelijke latere) overlast van groen:

- Kies de juiste straatbomen.
- Boomwortels sturen door gebruik van bomenzand en –grond.
- Kantopsluiting en anti-worteldoek bij de overgang groen-verharding.
- Stem de sortimentskeuze af op de beschikbare groeiruimte en de maat van het vak.

3.4 De meest gestelde onderhoudsvragen

In deze paragraaf wordt het antwoord gegeven op de meest gestelde vragen van burgers over het groenbeheer en –onderhoud. Deze vragen komen overwegend binnen via de servicelijn die Sassenheim enige tijd geleden heeft ingesteld.

Bosplantsoen/ heesters

1) De zijkant van de woning is onbereikbaar voor glazenwasser/ schilder.
   Antwoord: binnen max. 2 weken zal worden gesnoeid.
2) Verkeerskruising is gevaarlijk door hoge beplanting (kan ook bij ruwe grasberm).
   Antwoord: wordt eerstvolgende snoeiperiode (maaironde) opgelost (verzoek politie z.s.m.)
3) Er is (groen)afval gedumpt in het plantsoen.
   Antwoord: wordt meegenomen bij eerstvolgende (maandelijkse) zwerfvuilronde.
4) Er hangen takken over het trottoir.
   Antwoord: binnen max. 2 weken zal extra worden gesnoeid.
5) Het bosplantsoen (onkruid) groeit mijn tuin in.
   Antwoord: wordt in wintersnoeiprogramma meegenomen (u mag zelf groen snoeien dat in uw tuin hangt).
6) Fiets-/ voetpad is sociaal onveilig door hoge beplanting.
   Antwoord: wordt eerstvolgende snoeiperiode (winter) opgelost (verzoek politie z.s.m.).
7) Je moet op het trottoir opletten voor brandnetel en berenklauwen.
   Antwoord: schrikstroken worden tweemaal extra gemaaid.
8) Door de hoge beplanting is het uitzicht vanuit mijn woning weg.
   Antwoord: dit is geen reden om van het gangbare snoeiregime af te wijken.
9) Die zitbank is vanwege takken onbruikbaar (kan ook bij ruwe grasberm).
   Antwoord: binnen max. 2 weken zal extra worden gesnoeid/ bijgemaaid.
10) Er zitten duizenden rupsen in die struik.
    Antwoord: geen actie; struik herstelt nadat rupsen zijn uitgevlogen.
11) Mijn auto/ spelende kinderen zijn achter de hoge vakbeplanting (bijv. haag) onzichtbaar.
    Antwoord: wordt bij reguliere snoeironde per situatie bekeken.
12) Er bevinden zich kale plekken in de beplanting.
    Antwoord: inboet wordt jaarlijks uitgevoerd in de maanden november – maart.

Gras

1) Het gazon is net een zandvlakte.
   Antwoord: kale plekken worden ingezaaid.
2) Je kunt niet voetballen vanwege de molshopen.
   Antwoord: geen actie (klemmen zijn gevaarlijk voor kinderen).
3) Honden hebben gaten gegraven (meestal voor zitbanken).
   Antwoord: zullen in de winterperiode worden gevuld.
4) Het trottoir ligt vol met gras (van natte maaimachine gevallen).
   Antwoord: burger wordt verzocht dit zelf weg te vegen.
5) Spelen kan niet omdat er grote plassen water blijven staan.

Antwoord: bij renovatie speelplaats zal te zijner tijd drainage worden aangebracht.

6) Bollen: een deel van het gazon is niet meegemaaid (loof).
Antwoord: wordt gemaaid (juni) wanneer alle voedsel uit blad terug in bloembol is.
7) Ruwe berm: dat riet woekert maar voort.
Antwoord: om monocultuur te voorkomen wordt jaarlijks gedeelte gemaaid.
8) Stukjes gazon (overhoeken) zijn niet gemaaid.
Antwoord: wordt meegenomen in de eerstvolgende maaironde.
9) Mijn kinderen zitten onder de hondenpoep.
Antwoord: geen actie (hondenbeleid).

Bomenplan

1) De auto zit onder de luis, vogelpoep, enz.
Antwoord: luis wordt in ernstige gevallen met behulp van lieveheersbeestjes bestreden; vogelpoep geen actie.
2) Ik ben bang dat die boom bij storm omvalt.
Antwoord: indien jaarlijkse VTA daar aanleiding toe geeft, wordt boom in winter gerooid en vervangen, tenzij er acuut gevaar is, dan wordt de boom direct verwijderd.
3) De dakgoot verstopt door bladeren en er hangen takken over het trottoir.
Antwoord: bij ernstige overlast wordt boom opgenomen wintersnoeiprogramma (hoogwerker).
4) Er hangen takken laag over het trottoir.
Antwoord: binnen max. 2 weken zal extra worden gesnoeid.
5) Het trottoir is spekglad door bladeren of besjes.
Antwoord: burger wordt verzocht dit zelf weg te vegen (aanvullend op gemeentelijk veegplan).
6) Er staat een dode boom in de straat.
Antwoord: inboet wordt jaarlijks uitgevoerd in de maanden november - maart, boom wordt tot die tijd afgezaagd op 1m.
7) Er hangen afgebroken/ losse takken in de boom (bijv. na storm).
Antwoord: binnen max. 1 week zullen takken worden verwijderd. Wanneer er sprake is van acuut gevaar, worden de probleemtakken direct weggenomen.

4 Beheervisie en -strategie

4.1 Kwaliteitskeuze

Uitgangpunten

Belangrijkste uitgangspunten voor kwaliteitsverbetering zijn:

- Een goede uitgangssituatie. De beplanting is gezond en vitaal. De standplaats is geschikt voor de beplanting.
- Rendement. De beplanting kan op een natuurlijke wijze tot volle wasdom komen. Hierdoor wordt een optimale levensduur bereikt.
- Geen oneigenlijk beheer. De beplanting wordt zonder 'kunstgrepen' in stand gehouden. Met regulier beheer wordt het gewenste beeld bereikt.
- Vakgrootte vs plantmateriaal. De (toekomstige) keuze van het sortiment is afgestemd op de grootte van het vak (en andersom).

Uitgangsituatie:
- Goede uitgangssituatie
  - Gezond en vitaal
  - Geschikte standplaats
- Rendement
- Geen oneigenlijk beheer
- Vakgrootte vs. plantmateriaal.
  - Klein plantvak: lage heesters of bodembedekkers.
  - Groot vak: hoge heesters, bosplantsoen of gazon.

Naast inrichting en materiaalgebruik is het noodzakelijk het bestaande groenareaal op een adequate wijze te onderhouden. In het Groenkwaliteitsplan is gekozen voor scenario 2, reële kwaliteitsverbetering. Dit betekent voor het beheer op hoofdlijnen het volgende:

- Achterstanden worden ingehaald.
- Een structurele verbetering van de groenkwaliteit t.o.v. de huidige kwaliteit
- Overwegend basis.
- In het centrum een hoge kwaliteit.

- Enig onkruid en zwerfvuil wordt geaccepteerd.
- Woongebieden zijn schoner dan hoofdwegen, groengebieden en bedrijventerreinen.
- Het centrum is schoon en netjes (hoog).
- Aandacht voor onkruid op verharding van hoofdwegen (basis tot hoog).
- Zomerbeeld niet vuiler dan de rest van het jaar.

In de onderstaande vlaggentabel is de kwaliteitskeuze schematisch weergegeven.

Gewenste Kwaliteit	**Woongebieden**	**Centrum & accenten**	**Hoofdwegen**	**Groengebieden**	**Bedrijventerreinen**
Technische staat					
Groen	Basis	Hoog	Basis	Basis	Basis
Verzorgingsgraad					
Groen	Basis - Hoog	Hoog	Basis	Basis	Basis
Onkruid op verharding	Basis - Hoog	Hoog	Basis - Hoog	Basis	Basis

In dit hoofdstuk wordt aangeven wat er qua beheer moet gebeuren, wil de gekozen kwaliteit langdurig in stand worden gehouden. Het inhalen van achterstanden wordt hierin niet behandeld, het gaat om reguliere beheermaatregelen. Het inhalen van achterstanden is terug te vinden in het Groenkwaliteitsplan.

In de volgende paragraaf worden de uitgangspunten en de werkwijze behandeld. Er worden praktische richtlijnen gegeven voor het beheer. Hierna wordt de beheerstrategie per groencategorie uitgewerkt. Per groencategorie wordt aangegeven welk beheer wordt ingesteld voor welke gekozen niveaus. Het beheer is zowel beschreven als terug te vinden in werkpakketten.

Het is onvermijdelijk dat alle groenvoorzieningen op de langere termijn compleet moeten worden vervangen (renovatie). Hiermee is geen rekening gehouden.

4.2 Categorielijst

Sassenheim heeft gekozen voor een kwaliteitsverbetering van het groen. Dit betekent niet alleen dat het beheer aan deze kwaliteitseisen moet worden aangepast, maar ook de indeling van het groen goed bekeken moet worden. In de vorm van een werksessie is de categorielijst besproken. Dit is de nieuwe categorielijst volgens de indeling van Oranjewoud. Deze indeling is:

- Eenvoudig en duidelijk.
- Beleidsmatig en past bij de gemaakte keuzes.
- Gebaseerd op de landelijke standaard, maar toegespitst op Sassenheim.
- Gericht op nieuwe werkpakketten die passen bij de gewenste kwaliteit.
- Gericht op regulier beheer van volwassen, gesloten beplanting (dus niet op ontwikkelingsbeheer).
- Niet gericht op de oude indeling.

Op een aantal punten verschilt deze indeling dus met de huidige indeling. Centraal bij de indeling staat duidelijkheid en praktisch. Het onderhouden van de categorielijst mag niet leiden tot extra werkzaamheden. Om deze reden is ervoor gekozen geen leeftijd in de categorie te verwerken. Wanneer bijvoorbeeld de categorie 'heesters 0-2 jaar' wordt gekozen, betekent dit dat elk jaar geïnventariseerd moet worden welke heesters ouder zijn geworden dan 2 jaar. Dit brengt te veel werk met zich mee.

In het onderstaande overzicht staan de nieuwe en oude indeling naast elkaar.

Nieuwe indeling	**Oude indeling**
BOMEN	
Bomen jong (0 - 10 jaar) Bomen halfwas (10 – 25 jaar) Bomen volwas (>25 jaar)	Bomen in verharding Bomen in gras Bomen in verharding
Lei- en vormbomen	Niet aanwezig
Knotbomen	Niet aanwezig
BEPLANTING	
Bosplantsoen	Bosplantsoen 0 – 2 jaar Bosplantsoen 3 – 5 jaar Bosplantsoen > 6 jaar

Heesters	Heesters 0 – 2 jaar Heesters 3 – 5 jaar Heesters > 5 jaar
Bodembedekkers	Niet aanwezig
Rozen	Rozen
Hagen en blokhagen	Hagen en blokhagen
Vaste planten	Vaste planten
Wisselperken	Wisselperken
GRASVEGETATIE	
Gazon	Gazon machinaal Gazon handmatig Gazon bijmaaien en kanten
Bermen	Bermen
Ruw gras	Ruw gras
(valt buiten kader plan)	Sportvelden
OVERIG	
Sloten (wateroppervlak) Sloten (taluds)	Sloten (wateroppervlak) Sloten (taluds) Sloten (lengte)

4.3 Leeswijzer pakketten

In het beheer van het groen is een onderscheid gemaakt in technisch en verzorgend onderhoud. Onder technisch onderhoud vallen maatregelen die zijn gericht op het duurzaam in stand houden van de beplanting zoals snoeien en inboeten. Onder verzorgend onderhoud vallen maatregelen die gericht zijn op het netjes houden van de beplanting zoals papierprikken en schoffelen.

In de werkpakketten staan alle maatregelen die nodig zijn om de afgesproken kwaliteit te bereiken. De frequentie geeft aan hoe vaak de maatregel dient te worden uitgevoerd. Het bewerkingspercentage geeft aan over welk percentage van de eenheid deze maatregel moet worden uitgevoerd.

Voorbeeld:

Lei- en vormbomen	**Freq.**	**%**
snoeien en aanbinden	1	100
boomcontrole	1	100
inboet	1	1
watergeven	8	1
vervangen boompaal	0,5	1
groeiplaatsverbetering	0,2	1

Uitleg:
Het snoeien van wordt jaarlijks uitgevoerd (freq. = 1).
Dit geldt voor alle bomen (% = 100).

Het vervangen van de boompaal wordt eens in de 2 jaar uitgevoerd (freq. = 0,5).
Dit geldt voor 1% van alle bomen (% = 1).

4.4 Bomen

4.4.1 Hoge kwaliteit

Hoge kwaliteit

Technisch onderhoud

Onderhoud is gericht op:

- Duurzaamheid, veiligheid, gezondheid.
- Individuele boom technisch goed.
- Begeleiden van jonge naar volwassen fase.
- Voldoen aan minimale wettelijke eisen (veiligheid, vrije doorrijhoogte).

Concreet betekent dit:

- Intensieve begeleidingssnoei voor vrije doorrijhoogte (indien nodig) en goede kroonopbouw; er komen geen takken tegen bebouwing; volwas populieren in de woonomgeving worden jaarlijks ontdaan van dood hout.
- Vroeg ingrijpen om probleemtakken te voorkomen.
- Potentieel dodelijke ziekten (iepziekte) adequaat bestrijden.
- Schade voorkomen en direct herstellen.
- Vitaliteitsproblemen worden opgelost.
- Inboet met "groot" formaat bomen (minimaal 20-25).
- Jaarlijkse controle op onderhoudstoestand.
- Visuele boomcontrole (VTA (Visual Tree Assessment)).

	Jong		Halfwas		Volwas	
Maatregelen	**freq**	**%**	**freq**	**%**	**freq**	**%**
controle boomonderhoud	1	100	1	100	1	100
VTA controle			0,33	100	1	100
boompaal en –band vervangen/ verruimen	0,1	100				
boompaal verwijderen	0,1	100				
snoeien	0,33	100	0,25	100	0,25	100
bestrijden dodelijke ziekten			1	1	1	1
Stamschot verwijderen	1	5	1	25	1	25
inboet (overige jaren)	1	4				
inboet (met halfwas boom)			1	1		
vervangen boom (met halfwas boom)					1	1
watergeven inboet (1e jaar)	8	4	8	1	8	1

Na de langste dag wordt bij de bomen (niet in bosplantsoen) het stamschot verwijderd.

Verzorgend onderhoud

Jonge bomen in gazons hebben boomspiegels die intensief worden schoongehouden: Om onkruid te verwijderen worden de boomspiegels frequent geschoffeld. Twee keer maandelijks wordt het zwerfvuil verwijderd. Bij halfwas/volwas bomen in gazons wordt regelmatig bijgemaaid rond de stamvoet.

	gazon		verharding		beplanting	
Maatregelen	**freq**	**%**	**freq**	**%**	**freq**	**%**
bijmaaien rondom bomen (half/volwas)	13	100				
schoffelen boomspiegel, uitharken (jong)	14	100	14	100		
papierprikken	24	10	24	10		
vuil verwijderen onder boomrooster			2	5		

Boomroosters worden tweemaal per jaar ontdaan van vuil.
Boompalen (laag) staan recht en boombanden zijn gespannen.

4.4.2 Basiskwaliteit

Basiskwaliteit

Technisch onderhoud

Onderhoud is gericht op:

- Duurzaamheid, veiligheid, gezondheid.
- Begeleiden van jonge naar volwassen fase.
- Voldoen aan minimale wettelijke eisen (veiligheid, vrije doorrijhoogte).

Concreet betekent dit:

- Regelmatige begeleidingssnoei voor vrije doorrijhoogte (indien nodig) en redelijke kroonopbouw; er komen geen takken tegen bebouwing; volwas populieren in de woonomgeving worden jaarlijks ontdaan van dood hout.
- Potentieel dodelijke ziekten (iepziekte) adequaat bestrijden.
- Enige schade acceptabel, op termijn herstellen.
- Vitaliteitsproblemen niet binnen reguliere onderhoud aanpakken, maar bij reconstructies en herinrichtingen.
- Inboet met "groot" formaat bomen (minimaal 18-20).
- Jaarlijkse controle op onderhoudstoestand.
- Visuele boomcontrole (VTA (Visual Tree Assessment)).

	Jong		Halfwas		Volwas	
Maatregelen	**freq**	**%**	**freq**	**%**	**freq**	**%**
controle boomonderhoud	1	100	1	100	1	100
VTA controle			0,33	100	1	100
boompaal en –band vervangen/ verruimen	0,1	100				
boompaal verwijderen	0,1	100				
snoeien	0,25	100	0,17	100	0,17	100
bestrijden (potentieel) dodelijke ziekten			1	1	1	1
Stamschot verwijderen	1	5	1	20	1	20
inboet (overige jaren)	1	4	1	1	1	1
watergeven inboet (1e jaar)	8	4	8	1	8	1

Na de langste dag wordt bij de bomen (niet in bosplantsoen) het stamschot verwijderd.

Verzorgend onderhoud

Jongere bomen in gazons hebben boomspiegels die regelmatig worden schoongehouden: om onkruid te verwijderen worden de boomspiegels regelmatig geschoffeld. Maandelijks wordt het zwerfvuil verwijderd.
Bij volwassen bomen in gazons wordt regelmatig bijgemaaid rond de stamvoet. Boomroosters worden eenmaal per jaar ontdaan van vuil.
Boompalen (laag) staan recht en boombanden zijn gespannen.

	gazon		verharding		beplanting	
Maatregelen	**freq**	**%**	**freq**	**%**	**freq**	**%**
bijmaaien rond bomen (volwassen)	13	100				
schoffelen boomspiegel (jong/halfwas)	7	100	7	100		
schoffelen en uitharken (jong/halfwas)	7	100	7	100		
papierprikken	12	10	12	10		

4.5 Lei- en vormbomen

4.5.1 Hoge kwaliteit

Hoge kwaliteit

Technisch onderhoud

De lei-/ vormbomen worden jaarlijks gesnoeid en aangebonden. Jaarlijks vindt er een controle op onderhoud plaats. Eens per jaar worden uitgevallen exemplaren ingeboet. Deze inboet krijgt in de zomermaanden regelmatig water. Incidenteel wordt de leiconstructie vervangen. Ook groeiplaats-verbetering wordt incidenteel uitgevoerd.

	Freq.	%
snoeien en aanbinden	1	100
boomcontrole	1	100
inboet	1	1
watergeven inboet	8	1
vervangen leiconstructie	0,5	1
Groeiplaatsverbetering	0,2	1

Verzorgend onderhoud

Het verzorgend onderhoud is gelijk aan het verzorgende onderhoud van straatbomen. Boompalen (laag) staan recht en boombanden zijn gespannen.

4.5.2 Basiskwaliteit

Basiskwaliteit

Technisch onderhoud

De lei-/vormbomen worden jaarlijks gesnoeid en aangebonden. Jaarlijks vindt er een controle op onderhoud plaats. Eens per jaar worden uitgevallen exemplaren ingeboet. Deze inboet krijgt in de zomermaanden regelmatig water. Incidenteel wordt de leiconstructie vervangen.

	Freq.	%
snoeien en aanbinden	1	100
boomcontrole	1	100
inboet	1	1
watergeven inboet	8	1
vervangen leiconstructie	0,5	1

Verzorgend onderhoud

Het verzorgend onderhoud is gelijk aan het verzorgende onderhoud van straatbomen. Boompalen (laag) staan recht en boombanden zijn gespannen.

4.6 Knotbomen

Hoog-/Basiskwaliteit

Hoog-/basiskwaliteit

Technisch onderhoud

Aanvullend op het technische onderhoud zoals genoemd onder straatbomen worden de knotbomen eens in de 3 jaar geknot om de karakteristieke vorm te behouden. Bij jongere bomen gebeurt dit iets vaker, om een goede groei te stimuleren. Naast het knotten wordt er jaarlijks stamschot verwijderd.
Oude treurwilgen boven wegen worden iedere 3 jaar "gekandelaberd". De overige treurwilgen wanneer pas wanneer takken dreigen uit te breken.

	Freq.	%
knotten, verzamelen en versnipperen	0,33	100
Stamschot verwijderen	1	100

Verzorgend onderhoud

Het verzorgend onderhoud is gelijk aan het verzorgende onderhoud van straatbomen.

4.7 Bosplantsoen

Hoog-/Basiskwaliteit

Hoog-/basiskwaliteit

Technisch onderhoud

Eens in de vier jaar wordt er gedund om verdringing te voorkomen. Om overlast langs de randen te voorkomen kan de 1ste rij van de beplanting na 5 jaar worden verwijderd. Elk jaar wordt het bosplantsoen langs de paden gesnoeid om hinderlijk overhangen te voorkomen. Ten behoeve de schouw wordt eens per 2 jaar gesnoeid.
Bosplantsoen is in staat om gaten in de beplanting op te vullen, inboeten is derhalve nauwelijks nodig.

	Freq.	%
matig zwaar dunnen, uitdragen, versnipperen	0,25	100
snoeien langs pad, verzamelen, laden	1	10
Snoeien tbv. schouw	0,5	5

Verzorgend onderhoud

De onkruiden in de padranden (2 meter) van het bosplantsoen worden regelmatig uitgemaaid en afgevoerd. Er wordt ook regelmatig zwerfvuil verwijderd, dit gebeurt maandelijks.

	Freq.	%
maaien rand beplantingsvak, afvoeren materiaal	3	20
papierprikken	12	100

4.8 Heesters

4.8.1 Hoge kwaliteit

Hoge kwaliteit

Technisch onderhoud

Eens in de drie jaar worden de heesters gesnoeid. De randen (hier worden in de regel kleinere soorten toegepast) worden jaarlijks gesnoeid om hinder te voorkomen. Ten behoeve van de schouw wordt om het jaar gesnoeid.
Inboet vindt plaats op plekken waar door uitval gaten in de beplanting vallen en de ruimte niet wordt opgevuld door de resterende beplanting. Wanneer de beplanting ouder is, wordt er alleen ingeboet wanneer het eindbeeld niet wordt gehaald (gaten e.d.).

	Freq.	%
Snoeien, versnipperen, laden	0,33	85
terugzetten langs rand, versnipperen, laden	1	15
snoeien langs pad, verzamelen, laden	1	30
Snoeien tbv. schouw	0,5	5
inboeten	1	4

Verzorgend onderhoud

De heesterbeplanting wordt in principe 14x per jaar geschoffeld, waarbij tevens 7x wordt uitgeharkt. Hierbij wordt een minimaal netheidsniveau gerealiseerd waarbij de bedekking door onkruiden maximaal 15% is en de hoogte van deze onkruiden niet meer is dan 5 cm. Resten komen niet voor.

Nb. In 2007 wordt een bestuurlijke beslissing gevraagd over het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen in het openbaar groen in Voorhout. Het huidige gebruik wordt in 2007 gecontinueerd.

Om een schoon beeld te bereiken wordt er intensief zwerfvuil verwijderd uit de heesterbeplanting. Dit gebeurt maandelijks 2 keer.
Jaarlijks wordt de heestervak halverwege, en direct na afloop van de blad-valperiode, ontdaan van oud blad.

	Freq.	%
schoffelen en uitharken	7	30
schoffelen	7	30
Papierprikken	24	100
bladharken of –blazen heestervak verzamelen, laden	2	100

4.8.2 Basiskwaliteit

Basiskwaliteit

Technisch onderhoud

Eens in de vier jaar worden de heesters gesnoeid. De randen worden jaarlijks nagelopen om hinder te voorkomen. Ten behoeve van de schouw wordt waar nodig gesnoeid. Inboet vindt alleen plaats op plekken waar door uitval storende gaten in de beplanting vallen.

	Freq.	%
snoeien, handkracht, versnipperen, laden	0,25	80
terugzetten langs rand, versnipperen, laden	1	20
snoeien langs pad, verzamelen, laden	1	15
Snoeien tbv. schouw	0,5	2
inboeten	1	1

Verzorgend onderhoud

De heesterbeplanting wordt in principe 14x per jaar geschoffeld, waarbij tevens 7x wordt uitgeharkt. Hierbij wordt een minimaal netheidsniveau gerealiseerd waarbij de bedekking door onkruiden maximaal 15% is en de hoogte van deze onkruiden niet meer is dan 5 cm. Bij maximaal 10% van de oppervlakte mogen verspreid (niet in hopen) resten voorkomen.
Zwerfvuil wordt maandelijks verwijderd uit de heesterbeplanting.
Direct na de bladvalperiode wordt de heestervakrand (2 m.) ontdaan van oud blad. Hele jonge aanplant wordt geheel van blad ontdaan.

	Freq.	%
schoffelen en uitharken	7	25
Schoffelen	7	25
Papierprikken	12	100
bladharken of –blazen heestervakrand, verzamelen, laden	1	15

4.9 Bodembedekkers

4.9.1 Hoge kwaliteit

Hoge kwaliteit

Technisch onderhoud

Eens in de acht jaar worden de bodembedekkers teruggezet om de beplanting niet te ver uit te laten groeien. Tevens wordt langs de randen jaarlijks gesnoeid, om hinder te voorkomen.
Inboet vindt direct plaats op plekken waar door uitval gaten in de beplanting vallen en de ruimte niet wordt opgevuld door de resterende beplanting. Wanneer de beplanting ouder is, wordt er alleen ingeboet wanneer het eindbeeld niet wordt gehaald (gaten e.d.)

	Freq.	%
terugzetten, machinaal, versnipperen, laden	0,12	100
snoeien rand, verzamelen, laden	1	30
inboeten	1	4

Verzorgend onderhoud

De randen van de bodembedekkers worden geschoffeld zoals bij heestervakken. Daarnaast wordt er in de rest van het vak vaak gewied (7x per jaar). Jaarlijks wordt het vak halverwege, en direct na afloop van de bladvalperiode, ontdaan van oud blad. Zwerfvuil wordt maandelijks 2 keer verwijderd.

	Freq.	%
schoffelen en uitharken	7	5
schoffelen	7	5
wieden, zware grond, verzamelen, laden	7	10
papierprikken	24	100
bladharken of –blazen beplantingsvak, verzamelen, laden	2	100

4.9.2 Basiskwaliteit

Basiskwaliteit

Technisch onderhoud

Eens in de acht jaar worden de bodembedekkers teruggezet om de beplanting niet te ver uit te laten groeien. Tevens worden de bodembedekkers langs de randen jaarlijks gesnoeid, opdat ze geen hinder opleveren.
Inboet vindt alleen plaats op plekken waar door uitval storende gaten in de beplanting vallen.

	Freq.	%
terugzetten, machinaal, versnipperen, laden	0,12	100
snoeien langs pad, verzamelen, laden (deels machinaal)	1	30
inboeten	1	1

Verzorgend onderhoud

De randen van de bodembedekkers worden geschoffeld zoals bij heestervakken. Daarnaast wordt in de plantvakken regelmatig gewied (5x per jaar).
De rand van de plantvakken (2 m.) wordt jaarlijks ontdaan van oud blad. Dit gebeurt direct na de bladvalperiode. Hele jongen aanplant wordt geheel ontdaan van blad. Er wordt regelmatig zwerfvuil verwijderd. Dit gebeurt maandelijks.

	Freq.	%
schoffelen en uitharken	7	5
schoffelen	7	5
wieden, zware grond, verzamelen, laden	5	10
papierprikken	12	100
bladharken of –blazen beplantingsvakrand, verzamelen, laden	1	15

4.10 Rozen

4.10.1 Hoge kwaliteit

Hoge kwaliteit

Technisch onderhoud perkrozen

Om een hoge sierwaarde te bereiken en te behouden wordt er intensief gesnoeid in de rozenvakken. Door het intensief snoeien wordt de bloei van de rozen gestimuleerd. Op de volgende wijze worden de rozen gesnoeid:

- voor de winter terugzetten op kniehoogte (niet te ver terugzetten i.v.m. gevaar voor invriezen van levend hout)
- na de winter op drie ogen terugzetten
- in de zomer regelmatig wegsnoeien van oude bloeiwijzen

Perkrozen met bijzonder fraaie bottels worden alleen na de winter teruggezet.

Inboet vindt plaats waar door uitval gaten in de beplanting zijn gevallen.

	Freq.	%
inkorten voor winter, verzamelen	1	80
wintersnoei, verzamelen	1	100
zomersnoei, verzamelen	3	30
bemesten, onderspitten	1	100
inboeten	1	4

Technisch onderhoud heesters- /botanische rozen

Deze rozen worden om de 3 jaar teruggezet. Bemesting vindt elke 3 jaar plaats. Overhangende takken worden het 2e en 3e jaar teruggesnoeid.

Inboet vindt plaats waar door uitval gaten in de beplanting zijn gevallen.

	Freq.	%
wintersnoei, verzamelen	0,33	100
bemesten, onderspitten	0,33	100
Snoeien overhangende takken	0,66	5
inboeten	1	4

Verzorgend onderhoud

De rozenvakken wordt in principe 14x per jaar geschoffeld, waarbij tevens 7x wordt uitgeharkt. Hierbij wordt een minimaal netheidsniveau gerealiseerd waarbij de bedekking door onkruiden maximaal 15% is en de hoogte van deze onkruiden niet meer is dan 5 cm. Resten komen niet voor.

Om een schoon beeld te bereiken wordt maandelijks 2 keer zwerfvuil verwijderd uit de rozenvakken. Halverwege en direct na afloop van de bladvalperiode wordt het vak ontdaan van oud blad.

	Freq.	%
schoffelen, zware grond, uitharken, laden	7	40
schoffelen zware grond	7	40
cultivateren zware grond	1	100
papierprikken	24	100
bladharken, verzamelen, laden	2	100

4.10.2 Basiskwaliteit

Basiskwaliteit

Technisch onderhoud perkrozen

Om een hoge sierwaarde te bereiken en te behouden wordt er intensief gesnoeid in de rozenvakken. Door het intensief snoeien wordt de bloei van de rozen gestimuleerd. Op de volgende wijze worden de rozen gesnoeid:

- voor de winter terugzetten op kniehoogte (niet te ver terugzetten i.v.m. gevaar voor invriezen van levend hout)
- na de winter op drie ogen terugzetten
- in de zomer wegsnoeien van oude bloeiwijzen

Perkrozen met bijzonder fraaie bottels worden alleen na de winter teruggezet.

Inboet vindt plaats waar door uitval gaten in de beplanting zijn gevallen.

	Freq.	%
inkorten voor winter, verzamelen	1	80
wintersnoei, verzamelen	1	100
zomersnoei, verzamelen	2	10
bemesten, onderspitten	1	100
inboeten	1	2

Technisch onderhoud heesters- /botanische rozen

Deze rozen worden om de 4 jaar teruggezet. Bemesting vindt elke 4 jaar plaats. Indien nodig worden overhangende takken teruggesnoeid.

Inboet vindt plaats waar door uitval gaten in de beplanting zijn gevallen.

	Freq.	%
wintersnoei, verzamelen	0,25	100
bemesten, onderspitten	0,25	100
Snoeien overhangend groen	0,66	3
inboeten	1	4

Verzorgend onderhoud

De rozenvakken wordt in principe 14x per jaar geschoffeld, waarbij tevens 7x wordt uitgeharkt. Hierbij wordt een minimaal netheidsniveau gerealiseerd waarbij de bedekking door onkruiden maximaal 15% is en de hoogte van deze onkruiden niet meer is dan 5 cm. Bij maximaal 10% van de oppervlakte mogen verspreid (niet in hopen) resten voorkomen.

Om een schoon beeld te bereiken wordt er intensief zwerfvuil verwijderd uit de rozenvakken. Dit gebeurt maandelijks. Jaarlijks wordt het gehele vak halverwege, en direct na afloop van de bladvalperiode, ontdaan van oud blad.

	Freq.	%
schoffelen, zware grond, uitharken, laden	7	35
schoffelen zware grond	7	35
cultivateren zware grond	1	100
papierprikken	12	100
bladblazen, verzamelen, laden	2	100

4.11 Hagen en blokhagen

4.11.1 Hoge kwaliteit

Hoge kwaliteit

Technisch onderhoud

Om te zorgen dat de hagen strak zijn, worden zij regelmatig geschoren. Dit gebeurt driemaal per jaar. Hierbij worden zowel de bovenkant als de zijkanten geschoren. De hoogte van de hagen is in principe 1 meter (een aantal hagen is echter 2 meter hoog).
Op plaatsen waar delen van de hagen zijn uitgevallen wordt ingeboet. Dit zorgt ervoor dat de hagen een aaneengesloten geheel vormen.

	Freq.	%
scheren haag, normaal, machinaal, boven en 2 zijkanten, opruimen	3	100
inboeten	1	4

Verzorgend onderhoud

De haagvoet wordt in principe 14x per jaar geschoffeld, waarbij tevens 7x wordt uitgeharkt. Hierbij wordt een minimaal netheidsniveau gerealiseerd waarbij de bedekking door onkruiden maximaal 15% is en de hoogte van deze onkruiden niet meer is dan 5 cm. Resten komen niet voor.
Bij blokhagen wordt de 1e meter geschoffeld.
Halverwege en direct na de bladvalperiode wordt oud blad verwijderd.
Om een schoon beeld te bereiken wordt maandelijks 2 keer zwerfvuil verwijderd.

	Freq.	%
schoffelen en uitharken haagvoet	7	30
schoffelen haagvoet	7	30
papierprikken	24	100
Bladblazen, verzamelen, laden	2	100

4.11.2 Basiskwaliteit

Basiskwaliteit

Technisch onderhoud

Om te zorgen dat de hagen redelijk strak zijn, worden zij regelmatig geschoren zoals bij kwaliteit *hoog* is omschreven. Dit gebeurt circa tweemaal per jaar. Hierbij worden zowel de bovenkant als de zijkanten geknipt.
Op plaatsen waar delen van de hagen zijn uitgevallen wordt regelmatig ingeboet. Enige uitval blijft zichtbaar.

	Freq.	%
scheren haag, normaal, machinaal, boven en 2 zijkanten, opruimen	2	100
inboeten	1	1

Verzorgend onderhoud

De haagvoet wordt in principe 14x per jaar geschoffeld, waarbij tevens 7x wordt uitgeharkt. Hierbij wordt een minimaal netheidsniveau gerealiseerd waarbij de bedekking door onkruiden maximaal 15% is en de hoogte van deze

onkruiden niet meer is dan 5 cm. Bij maximaal 10% van de oppervlakte mogen verspreid (niet in hopen) resten voorkomen.
Bij blokhagen wordt de 1e meter geschoffeld. Na de bladvalperiode wordt oud blad verwijderd. Maandelijks wordt zwerfvuil verwijderd.

	Freq.	%
schoffelen en uitharken haagvoet	7	25
schoffelen haagvoet	7	25
Bladblazen, verzamelen, laden	1	100
papierprikken	12	100

4.12 Vaste planten

4.12.1 Hoge kwaliteit

Hoge kwaliteit

Technisch onderhoud
Het afknippen van vaste planten zorgt voor een vitale hergroei van deze planten. Dit gebeurt elk jaar.
Door het scheuren van de vaste planten blijft de vitaliteit van de planten behouden. Dit gebeurt eens in de vijf jaar.
Eenmaal per jaar wordt de beplanting gespit en bemest.

	Freq.	%
afknippen vaste planten (winterklaar maken), verzamelen	1	80
scheuren, herplanten, bemesten	0,20	100
onderspitten en bemesten	1	90

Verzorgend onderhoud
Er wordt vaak gewied (10x per jaar) in de plantvakken om onkruidgroei te voorkomen.
Hierbij wordt een minimaal netheidsniveau gerealiseerd waarbij de bedekking door onkruiden maximaal 15% is en de hoogte van deze onkruiden niet meer is dan 5 cm. Resten komen niet voor.

Om te zorgen voor een net en verzorgd beeld, wordt er vaak zwerfvuil verwijderd. Dit gebeurt maandelijks 2 keer.
Het verwijderen van de oude bloeiwijzen geeft een netter en verzorgder beeld. Dit gebeurt eenmaal per jaar. Wanneer dit gebeurt is afhankelijk van het bloeitijdstip van de plantensoorten. Na de bladvalperiode wordt oud blad verwijderd.

	Freq.	%
wieden	10	50
papierprikken	24	100
afknippen uitgebloeide bloemen	1	50
Bladharken of –blazen, verzamelen, laden	1	100

4.12.2 Basiskwaliteit

Basiskwaliteit

Technisch onderhoud

Het afknippen van vaste planten zorgt voor een vitale hergroei van deze planten. Dit gebeurt elk jaar.
Door het scheuren van de vaste planten blijft de vitaliteit van de planten behouden. Dit gebeurt eens in de vijf jaar.
Om het jaar wordt de beplanting gespit en bemest.

	Freq.	%
afknippen vaste planten (winterklaar maken), verzamelen	1	80
scheuren, herplanten, bemesten	0,20	50
spitten en bemesten	0,5	90

Verzorgend onderhoud

Er wordt regelmatig (6x per jaar) gewied in de plantvakken om te veel onkruidgroei te voorkomen. Hierbij wordt een minimaal netheidsniveau gerealiseerd waarbij de bedekking door onkruiden maximaal 15% is en de hoogte van deze onkruiden niet meer is dan 5 cm. Bij maximaal 10% van de oppervlakte mogen verspreid (niet in hopen) resten voorkomen.
Om te zorgen voor een vrij net en verzorgd beeld, wordt er regelmatig zwerfvuil verwijderd. Dit gebeurt maandelijks.

	Freq.	%
wieden	6	50
papierprikken	12	100

4.13 Wisselperken/bloembakken

Hoog- / Basis kwaliteit

Hoog-/basiskwaliteit

Technisch onderhoud

Tweemaal per jaar worden de wisselperken opnieuw beplant. Voordat de eenjarigen worden geplant worden de plantvakken plantklaar gemaakt en bemest. In de zomer krijgen de wisselperken regelmatig water.

	Freq.	%
plantklaar maken en bemesten	2	100
eenjarigen planten	2	100
inboeten	1	2
watergeven	8	100

Verzorgend onderhoud

Er wordt vaak geschoffeld in de wisselperken (14x per jaar) om onkruidgroei te voorkomen. Hierbij wordt een minimaal netheidsniveau gerealiseerd waarbij de bedekking door onkruiden maximaal 15% is en de hoogte van deze onkruiden niet meer is dan 5 cm. Resten komen niet voor.

Uitgebloeide bloemen worden regelmatig (7x per jaar) verwijderd. Dit gebeurt tijdens de schoffelrondes. Om te zorgen voor een net en verzorgd beeld, wordt er vaak zwerfvuil verwijderd. Dit gebeurt maandelijks 2 keer.
Halverwege en direct na de bladvalperiode wordt oud blad verwijderd.

	Freq.	%
Schoffelen en uitharken	14	100
verwijderen uitgebloeide bloemen	7	12
papierprikken	24	100
Bladblazen of -harken, verzamelen en laden	2	100

4.14 Gazon

4.14.1 Hoge kwaliteit

Hoge kwaliteit

Technisch onderhoud
Om een gesloten grasmat te houden wordt er regelmatig gemaaid. Dit gebeurt 26x per jaar, zodanig dat de hoogte van het gras altijd ligt tussen de 3,0 en 5,0 cm. Ruggen van achterblijvend maaisel komen niet voor.
Er worden geen sporen gereden door maaimachines (bij nat weer). Minder goed bereikbare stukken en rond obstakels worden bijgemaaid.
Jaarlijks worden minder goede plekken hersteld. Dit gebeurt door middel van doorfrezen en opnieuw inzaaien.

	Freq.	%
maaien gazon	26	95
bijmaaien overhoeken en obstakels	13	5
herstel grasmat, doorfrezen, inzaaien	1	5

Verzorgend onderhoud
Jaarlijks worden de gazons afgezocht naar vuil als takken en stenen. Dit gebeurt voorafgaand aan het maaiseizoen.
De graskanten worden gestoken (niet langs bosplantsoen) om strakke randen te houden. Dit gebeurt driemaal per jaar.
Er wordt intensief zwerfvuil verwijderd. Dit gebeurt maandelijks 2 keer.
De gazons worden halverwege en direct aan het eind van de bladvalperiode ontdaan van oud blad.

	Freq.	%
afzoeken inclusief laden	1	100
kantsteken langs verharding en beplanting	3	80
papierprikken	24	100
bladblazen	2	50

4.14.2 Basiskwaliteit

Basiskwaliteit

Technisch onderhoud

Maaien gebeurt op de zelfde wijze als bij *hoge* kwaliteit grasonderhoud. Jaarlijks worden minder goede plekken hersteld. Dit gebeurt door middel van doorfrezen en opnieuw inzaaien.

	Freq.	%
Maaien gazon	26	95
bijmaaien overhoeken en obstakels	13	5
herstel grasmat, doorfrezen, inzaaien	1	1

Verzorgend onderhoud

De graskanten worden geknipt of gestoken om strakke randen te houden. Graskanten worden tweemaal per jaar gestoken (niet langs bosplantsoen).

Er wordt regelmatig zwerfvuil verwijderd. Dit gebeurt maandelijks.
In het hoogseizoen wordt de recreatieweide van Koudenhoorn dagelijks ontdaan van zwerfvuil. De gazons worden halverwege en direct aan het eind van de bladvalperiode ontdaan van oud blad.

	Freq.	%
afzoeken inclusief laden	1	100
kantsteken langs verharding en beplanting	2	80
papierprikken	12	100
bladblazen	2	50

4.15 Bermen

4.15.1 Hoog- /Basiskwaliteit

Hoog-/basiskwaliteit

Technisch onderhoud

De bermvegetatie wordt in principe tweemaal per jaar met een cyclomaaier gemaaid. De eerste maaibeurt is in juni/juli en de tweede maaibeurt tussen half september en half oktober. Het exacte maaitijdstip is mede afhankelijk van de aanwezigheid van fraaie bloeiende kruiden. Op hoeken en rond obstakels wordt tweemaal per jaar bijgemaaid.
Om ervoor te zorgen dat de vegetatie langs de wegen niet te hoog wordt, en zich geen onveilige situaties voordoen, wordt er op schrikstroken (1 meter) tweemaal extra gemaaid.
Alle maaisel wordt binnen een werkweek afgeruimd.
Indien de berm voldoende is verarmd is het in overleg mogelijk de eerste maaironde te laten vervallen.

	Freq.	%
maaien en afvoeren	2	90
bijmaaien overhoeken en obstakels en afvoeren	2	10
maaien schrikstroken en afvoeren	2	10

Verzorgend onderhoud

Om te zorgen voor een redelijk net en verzorgd beeld, wordt er regelmatig zwerfvuil verwijderd. Dit gebeurt eens per maand.
Graskanten worden ieder jaar gestoken (niet langs bosplantsoen).

	Freq.	%
Kantsteken langs verharding en beplanting	1	60
papierprikken	12	50

4.16 Ruw gras

Hoog-/ Basiskwaliteit

Hoog-/basiskwaliteit

Technisch onderhoud

Ruw gras wordt zesmaal per jaar geklepeld. Rond obstakels wordt zesmaal per jaar bijgemaaid.

	Freq.	%
klepelen	6	90
bijmaaien overhoeken en obstakels	6	10

Verzorgend onderhoud

Om te zorgen voor een redelijk net en verzorgd beeld, wordt er regelmatig zwerfvuil verwijderd. Dit gebeurt eens per maand.
Graskanten worden ieder jaar gestoken (niet langs bosplantsoen).

	Freq.	%
Kantsteken langs verharding en beplanting	1	60
papierprikken	12	50

4.17 Sloten (watergangen)

Hoog-/ Basiskwaliteit

Hoog-/basiskwaliteit

Technisch onderhoud

Natte profielen moeten voldoen aan het 'Keur'. Hiertoe worden watergangen in oktober ontdaan van waterplanten en riet. In een zeer beperkt aantal watergangen wordt ook in juni reeds geschoond. Dit wordt uitgevoerd vanaf de kant met behulp van een korfmaaier. Minder goed bereikbare plekken worden met handkracht gemaaid. Alle maaisel wordt binnen een werkweek afgevoerd. Daarnaast wordt jaarlijks kroos verwijderd.

	Freq.	%
maaien met korfmaaier en afvoeren	1	70
maaien met handkracht	1	30
verwijderen kroos	1	25

Verzorgend onderhoud

Om te zorgen voor een redelijk net en verzorgd beeld, wordt het drijfvuil tweemaal per jaar verwijderd.

	Freq.	%
Drijfvuil verwijderen	2	80

4.18 Sloten (taluds)

Hoog-/basiskwaliteit

Technisch onderhoud

Om te zorgen voor vrij strakke taluds, worden deze tweemaal per jaar met een cyclomaaier gemaaid. Alle maaisel wordt binnen een werkweek afgevoerd.

	Freq.	%
maaien talud en afvoeren	2	100

Verzorgend onderhoud

Om te zorgen voor een redelijk net en verzorgd beeld, wordt het zwerfvuil regelmatig verwijderd. Dit gebeurt maandelijks.
Graskanten langs verharding en beplanting wordt ieder jaar gestoken.

	Freq.	%
Kantsteken langs verharding en beplanting	1	60
papierprikken	12	100

4.19 Paden (in groengebieden)

Hoog-/basiskwaliteit

Technisch onderhoud

Halfverharding en schelpenpaden krijgen iedere 2 jaar een nieuwe deklaag.
Houtsnipperpaden worden jaarlijks aangevuld met beschikbare houtsnippers.
Gaten in paden worden jaarlijks opgevuld.

	Freq.	%
Aanbrengen nieuwe deklaag (halfverh. en schelpen)	0,5	100
Aanvullen houtsnipperpaden	1	50
Herstel gaten	1	10

Verzorgend onderhoud

Ongewenste kruiden op paden (halfverharding, schelpen en houtsnippers) worden bestreden door selectief spuiten met chemische middelen (Roundup).
Op de gebruikte spuitunit zitten bladgroen-detectoren, zodat er alleen gespoten wordt wanneer er ook werkelijk planten staan.
Het afgestorven plantmateriaal wordt binnen 2 weken opgeruimd.

	Freq.	%
Chemischeonkruid bestrijding, met selectspray en opruimen resten	1-2	80

Nb. alle overige (verharde) paden vallen onder het beheerplan “grijs” .

Algemeen:

-Grofvuil wordt wekelijks uit de plantsoenen verwijderd.
-Na evenementen wordt zwerfvuil binnen een dag opgeruimd.

Hoeveelhedenstaat (geheel Teylingen)

SOORT	Omschrijving	waarde	eenh	
BOSPLANTSOEN	Extensief beheerde houtige gewassen	353250	M2	**HNB**
SIERHEESTERS	Normaal beheerde houtige gewassen	106950	M2	**HNH**
BODEMBEDEKKERS	Bodembedekkers kruipend lager dan 1 m	24580	M2	**HNBO**
BLOKHAGEN	Hagen breder dan 1 m	12363	M2	**HHB**
PERKROZEN	Intensief beheerde rozen	2390	M2	**HNR**
BOTANISCHE ROZEN	Extensief beheerde botanische rozen	20470	M2	**HSB**
VASTE PLANTEN	Intensief beheerde niet houtige, overblijvende gew	1370	M2	**KNV**
WISSELBEPLANTING	Perkgoed en overige niet overblijvende gewassen	840	M2	**KNW**
GAZON	Intensief beheerd gras	325730	M2	**GNG**
GAZON TALUD	Intensief beheerd gras in talud	46060	M2	**GGT**
RUW GRAS	Extensief beheerd gras (bermen ect.)	154060	M2	**GNB**
RUW GRAS TALUD	Extensief beheerd gras in talud	59870	M2	**GBT**
SNIPPERPADEN	Paden van houtsnippers alleen in parken	?	M2	**VHH**
SCHELPENPADEN	Paden van schelpen alleen in parken	3590	M2	**VHS**
OVERIG ONVERHARDE PADEN	Onverharde paden alleen in parken	150	M2	**VHO**
RIETOEVER	Rietkragen langs oever (beperkt inventariseren)	29430	M2	**WOR**
TRAPVELD	Intensief beheerd gras met spelfunctie	4420	M2	**GTT**
ZITBANK	Lokatie met zitbank in gras	211	st	**MMBA**
BOMEN	Bomen (conform VTA)	15530	st	
SPEELTOESTEL	Locatie met speeltoestel in gras	334	st	**MSSP**
HARDE GRASKANT	Graskant grenzend aan verharding	112330	M1	**HKT**
ZACHTE GRASKANT	Graskant niet grenzend aan verharding	82420	M1	**ZKT**
PLANTSOENHEK	Permanent hekwerk	1910	M1	**APA**
HAAG	Regelmatig gesnoeide houtige gewassen	5130	M1	**HHA**
PAPIERBAK	Locatie met papierbak in gras	231	st	**MMPB**

Nb.
-excl. sportvelden, water en Zijldijk
-totaal aantal obstakels in gazon niet bekend

Berekende kosten

De bovenstaande werkpakketten zijn met het groenbeheersysteem van 'Oranjewoud' doorgerekend. De resultaten staan hieronder weergegeven:

Berekende kosten werkpakketten		
directe uitvoeringskosten	€	607.000
(arbeid, inzet materieel/ tractie en aankoop materialen)		
staartkosten	€	37.000
(containers, stortkosten, alg. aankopen, onderhoud gereedschap, garage etc.)		
totaal berekende uitvoeringskosten	€	644.000

In deze berekening is (conform begroting 2004) gerekend met een uurtarief van € 38,00 per uur voor de eigen buitendienst en een productiviteit van 83% (zie bedrijfsplan). Voor de uitbestede uren is gerekend met een markttarief van € 32,50 per uur en 100% productiviteit.
Naast de direct via de werkpakketten te berekenen uren en kosten (voor inzet van arbeid, aankoop van materiaal en gebruik van materieel [machines en tractie]) dient er rekening gehouden te worden met de staartkosten. Dat zijn niet direct aan de werkhandelingen toe te rekenen uitvoeringskosten zoals huur van containers en stortkosten, algemene aankopen [rekening houdend met reeds in de werkpakketten opgenomen aankoop van materiaal], onderhoud van gereedschap en machines en kostendekking voor de werkplaats/garage/opslag.

Vergelijking met raming groenkwaliteitsplan

In het groenkwaliteitsplan zijn de kosten van scenario 2 'Reële Kwaliteitsverbetering' indicatief geraamd op € 685.000. De via de werkpakketten berekende kosten vallen daarmee binnen de in het groenkwaliteitsplan geraamde budgetten.
Nadrukkelijk moet echter gesteld worden dat in deze (via de werkpakketten) berekende kosten en uren géén rekening is gehouden met eventuele extra werkzaamheden zoals renovaties en klachtenafhandeling etc.

4.20 Werkkalender

In de werkpakketten is opgenomen wat er gedaan moet worden om het groen op de gewenste wijze te onderhouden. Hierbij is geen rekening gehouden met de planning van de werkzaamheden. In deze paragraaf wordt deze planning in de vorm van een werkkalender weergegeven.

Activiteiten	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Bomen													
controleren boom	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
snoeien bomen	■	■	■									■	■
bijmaaien rond bomen				■	■	■	■	■	■	■	■		
schoffelen boomspiegel				■	■	■	■	■	■	■	■		
verwijderen zwerfvuil boomspiegel	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
bestrijden ziekten/plagen bomen					■	■	■	■	■	■			
watergeven boom (inboet)						■	■	■	■				
verwijderen / inboeten boom	■	■	■										■
Sierbeplanting													
Heesters													
snoeien	■	■					■		■	■		■	■
schoffelen				■	■	■	■	■	■	■	■		
verwijderen zwerfvuil	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
bladblazen									■	■	■	■	
inboeten											■	■	
Rozen													
inkorten en snoeien (rozen)				■		■	■				■	■	
bemesten				■									
cultivateren				■									
inboeten											■	■	
Vaste planten en wisselperken													
planten perkgoed						■					■		
afknippen vaste planten							■				■		

Activiteiten		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
scheuren/ herplanten vaste planten				■								■	■	
afknippen uitgebloeide bloemen								■			■			
bemesten						■								
Bosplantsoen														
dunnen		■	■										■	■
Snoeien randen								■	■	■	■			
maaien rand beplantingsvak					■	■	■	■	■	■	■	■		
verwijderen zwerfvuil		■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
inboeten bosplantsoen												■	■	
Hagen														
knippen						■	■			■	■			
schoffelen					■	■	■	■	■	■	■	■		
verwijderen zwerfvuil		■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
inboeten												■	■	
Gazon														
afzoeken gazon						■								
kantsteken / kantknippen						■		■				■		
maaien en bijmaaien					■	■	■	■	■	■	■	■		
klepelen berm								■			■			
maaien bermstrook							■						■	
verwijderen zwerfvuil		■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
herstel grasmat gazon										■				
bladblazen gazon										■	■	■	■	■
Vijvers + oevers														
maaien								■				■	■	
verwijderen kroos									■	■				
vuilverwijderen				■	■					■	■			

4.20.1 Bomen

Controleren
Het controleren van de boom vindt het hele jaar door plaats. Vaak wordt dit meegenomen met andere werkzaamheden. Het controleren houdt in dat gekeken wordt naar de snoeibehoefte van de boom en of de boom stamschot heeft. Daarnaast wordt gecontroleerd of de boompaal nog recht staat en de boomband goed is bevestigd. Het hele jaar door kunnen de boombanden en boompalen worden vervangen of verwijderd. Het werk is niet seizoensafhankelijk en kan makkelijk worden ingepland.
Een VTA-controle naar de boomveiligheid vindt eens per jaar plaats.

Snoeien
Het snoeien van de boom gebeurt in het begin en het eind van het jaar. Het voordeel is dat de bomen dan kaal zijn zodat de takstructuur en de kroonopbouw goed zichtbaar is. In deze periode worden minder verzorgende maatregelen uitgevoerd. Hierdoor zijn er genoeg arbeidsuren beschikbaar voor het snoeien van de bomen.

Bijmaaien rond bomen
Dit gebeurt in het groeiseizoen van het gras. De bomen die in gras staan worden regelmatig bijgemaaid. Ter voorkoming van stamschade rijdt een maaimachine niet te dicht langs een boom. Het gras direct tegen de stam van de boom wordt apart bijgemaaid.

Bestrijden ziekten/ plagen
In de zomermaanden is de kans op ziekten en plagen het grootst en ook het meest duidelijk. Als de boom in blad staat is goed te zien of de boom vitaal is of dat er een ziekte in de boom zit.

Verwijderen/ inboeten
Tijdens de controle wordt opgenomen of er eventueel bomen vervangen of verwijderd moeten worden. Het inboeten of verwijderen gebeurt in de winter periode. In de winterperiode zijn genoeg arbeidsuren beschikbaar. Daarnaast is de kans dat de boom bij inboet aanslaat het grootst in de winterperiode.

Watergeven
De ingeboete of aangeplante bomen hebben nog een te klein wortelgestel en hebben extra water nodig. De zomermaanden zijn de droogste maanden in het groeiseizoen. Aan de bomen wordt dan water gegeven. Het aantal keer dat water wordt gegeven is sterk afhankelijk van het weer in het betreffende jaar.

Schoffelen boomspiegel
Met schoffelen wordt begonnen in periode 4 en geëindigd in periode 11. Het aantal schoffelbeurten is sterk afhankelijk van het weer. Bij nat weer wordt het vrijgekomen materiaal uitgeharkt.

Verwijderen zwerfvuil

Het verwijderen van zwerfvuil vindt het gehele jaar door plaats. Het vrijgekomen materiaal wordt dan ook gelijk met het vrijgekomen materiaal van het schoffelen verzameld en afgevoerd. Dit geeft een net en verzorgd beeld.

4.20.2 Sierheesters

Heesters

Snoeien

Het snoeien van heesters gebeurt in de winterperiode. In de winter zijn de heesters kaal en is het zicht op het takkengestel het best. In de zomer en het najaar vindt een aparte snoeironde plaats waarbij de randen van de beplantingsvakken worden gesnoeid.

Bloeiende heesters

Het snoeien van bloeiende heesters gebeurt in de zomer.

Rozen

Inkorten voor de winter

Struikrozen worden voor de winter ingekort. De rozen worden ongeveer 50 cm meter boven de grond afgeknipt. De beplanting heeft een mooi gelijkmatig beeld.

Snoeien

Het snoeien van de rozen vindt plaats na de vorstperiode. De rozen worden dan net boven de grond afgeknipt zodat ze opnieuw kunnen uitlopen.

Bemesten

Na de snoei van de rozen worden ze bemest in periode 4. De aanvang van het groeiseizoen vindt in periode 4 ongeveer plaats.

Cultivateren

Om de vakken met rozen een extra verzorgd beeld te geven worden de vakken in periode 4 gecultivateerd.

Afknippen uitgebloeide bloemen

In de zomer worden de uitgebloeide bloemen uit de rozen geknipt. Hierdoor ontstaat een net en verzorgd beeld.

Vaste planten

Planten wisselperk

Op plaatsen waar een hoge sierwaarde is gewenst wordt in de zomer wisselperk geplant. In de winter wordt vaak winterbloeiend wisselperk geplant.

Afknippen vaste planten

In de zomer, na de bloeiperiode, worden de uitgebloeide bloeiwijze verwijderd. Dit geeft het beplantingsvak een net en verzorgd beeld.

Scheuren/ herplanten vaste planten

Ter verjonging van de vaste planten worden deze gerooid, gescheurd en weer herplant in het voorjaar of in het najaar.

Inboeten

Om er voor te zorgen dat de beplantingsvakken mooi gesloten blijven, worden slechte planten vervangen door nieuwe. Dit gebeurt in de winter, aan het eind van het groeiseizoen.

Schoffelen

Om onkruidgroei te voorkomen worden de beplantingsvakken in de zomer regelmatig geschoffeld. Bij nat weer worden de kruiden uitgeharkt (maximaal 3 keer) om hergroei te voorkomen.

Verwijderen zwerfvuil
Om te zorgen voor een net en verzorgd beeld wordt het hele jaar door zwerfvuil verwijderd uit de beplantingsvakken.
Bladblazen of -harken
In het najaar, als het blad van de bomen valt, wordt het blad uit de beplantingsvakken verwijderd met behulp van een bladblazer of -hark.

4.20.3 Bosplantsoen

Dunnen
Voorkomen van verdringing door tijdig een deel van de beplanting in het najaar te verwijderen.

Snoeien
Elk jaar worden in de zomer, of aan het eind van het groeiseizoen, de randen van het bosplantsoen langs (fiets)paden en wegen gesnoeid opdat deze geen overlast opleveren voor voorbijgangers.

Maaien rand beplantingsvak
Om een verzorgd beeld te krijgen worden de randen van het bosplantsoen uitgemaaid. Uitmaaien vindt gedurende het hele groeiseizoen plaats.

Inboeten
Op plaatsen waar beplanting uitvalt, worden de gaten opgevuld. Dit gebeurt aan het eind van het groeiseizoen.

Verwijderen zwerfvuil
Om te zorgen voor een net en verzorgd beeld wordt het hele jaar door zwerfvuil verwijderd uit de beplantingsvakken.

4.20.4 Hagen

Knippen
Om te zorgen voor een verzorgd en strak beeld worden de hagen in de zomer en aan het eind van het groeiseizoen geknipt. Hierbij worden de zijkanten en de bovenkant geknipt.

Inboeten
Op plaatsen waar beplanting uitvalt, worden de gaten opgevuld. Dit gebeurt aan het eind van het groeiseizoen.

Schoffelen
Om onkruidgroei te voorkomen worden de beplantingsvakken in het groeiseizoen regelmatig geschoffeld. Bij nat weer worden de kruidenresten verwijderd.

Verwijderen zwerfvuil
Om te zorgen voor een net en verzorgd beeld wordt het hele jaar door zwerfvuil verwijderd uit de beplantingsvakken.

4.20.5 Gazon

Afzoeken gazon
Bij aanvang van het maaiseizoen wordt het gazon afgezocht op rommel die de maaimachine kan beschadigen.

Kantsteken / kantknippen
Om een net en verzorgd beeld te behouden worden de graskanten van het gazon in het groeiseizoen gestoken en of geknipt.

Maaien en bijmaaien
Het gazon wordt gedurende het groeiseizoen 26 maal gemaaid. Moeilijk bereikbare plaatsen worden bijgemaaid.

Klepelen berm
Vanwege de verkeersveiligheid worden bermen jaarlijks in periode 7 en 10 gemaaid.

Maaien bermstrook
Schrikstroken en rond obstakels wordt extra gemaaid zodat de veiligheid van het verkeer gewaarborgd blijft.

Herstel grasmat gazon
Beschadigde plekken in de grasmat worden in periode 9 bijgewerkt en ingezaaid. Hierdoor ontstaat een gesloten grasmat.

Verwijderen zwerfvuil
Om te zorgen voor een net en verzorgd beeld wordt het hele jaar door zwerfvuil verwijderd.

Bladblazen gazon
Om te voorkomen dat het gazon onder het blad stikt en om een net en verzorgd beeld te krijgen, wordt het gazon tweemaal in het najaar schoonge-blazen.